

Bulletin
Národní protidrogové centrály

Vydavatel :

Národní protidrogová centrála služby
kriminální policie P ČR

Vedoucí redakční rady:

npor. Miloš Vaněček
tel. 02/61435617
fax 02/61436519

Adresa :

Policejní prezidium
poštovní příhrádka 62/NPC
170 89 Praha 7

Vydává :

oddělení vydavatelství obchodního
odboru Tiskárny MV, Hybernská ul.č.2,
112 19 Praha 1,
tel: 24212671 fax :24217313

Tiskne:

Tiskárna MV, p.o.Bartůňkova 4,
149 01 Praha 4
tel.7957011 fax 7952603
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč

Objednávky přijímá a vyřizuje

Obchodní odbor Tiská
rny MV, Hybernská 2, 112 19 Praha 1

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen
pouze se souhlasem redakční rady

Podávání novinových zásilek
povolila Česká pošta s.p.,
Odštepny závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu
policie ČR, obecní policie, SZ,
soudů a vybraných institucí
Povoleno MK ČR - 7834
ISSN 1211 - 8834

Titulní strana:

Budova prvního tzv. blázince v areálu
Všeobecné nemocnice v Praze a pamětní
deska nad vchodem

Obsah:

- 1) **10 let Národní protidrogové centrály**
JUDr. Jiří KOMOROUS
strana
- 2) **Výběr nejzávažnějších a nejzajímavějších operací
za dobu existence NPC**
zdroj NPC
strana
- 3) **Nejvýznamnější ocenění NPC**
Zdroj NPC
strana
- 4) **Drogové subkultury – NEW AGE**
PhDr.Miroslav NOŽINA, Miloš VANĚČEK
strana
- 5) **Má marihuana v moderní medicíně své místo ?**
Převzato ze Zdravotních novin
strana
- 6) **Toxikologické vyšetření u uživatelů drog
Akutní intoxikace marihuanou**
Převzato ze Zdravotních novin
strana
- 7) **Drogový problém nebo znamení doby**
Rudolf RUBEŠ
strana
- 8) **Vývoj psychiatrie v dějinách IV.**
Miloš Vaněček
strana
- 9) **Od starce z hory k ...**
Miloš VANĚČEK
strana
- 10) **Knihovnička**
Miloš VANĚČEK
strana

10 LET NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

JUDr. Jiří KOMOROUS

1.11.1991 - Platněřská ulice, poloprázdňé kanceláře bývalé FKÚ, všehochuť kancelářského nábytku ze všech koutů, pár psacích strojů, před budovou jedna Škoda 120 a jedna LADA 1500 a deset detektivů, kteří byli naveleni do nově vzniklé tehdejší Protidrogové brigády Federálního policejního sboru.

To byl začátek současné Národní protidrogové centrály služby kriminální policie čítající x-desítek lidí, mající za sebou stovky realizačních akcí, stovky zatčených pachatelů a metrů zadržených drog.

Jednotka, která prošla za těch deset let neuvěřitelnými peripetemi, reorganizacemi, zatracováním, vyzdvihováním a hektickým vývojem, aby se v roce 2001 vrátila do pozice samostatné speciální policejní protidrogové jednotky české policie.

Nemůžu nekonstatovat na jedné straně, že nejsem hrdý na práci, výsledky a zahraniční ocenění a vyznamenání této jednotky, na druhé straně však také fakt jak je naše efektivita neustále negativně ovlivňována tím, co chybí celé policii, tj. potřebnými financemi na lepší logistiku a materiálně technické zázemí.

Nicméně to není hlavní důvod nebo motiv mého zamyšlení. Chtěl bych zde zdůraznit především jednu zásadní věc. A budu se teď na těch 10 let dívat jen z pozitivní stránky.

10 let úspěchů NPC je především 10 let úspěchů české policie jako celku!

Za všemi těmi stovkami úspěšně dokončených ať tuzemských či mezinárodních operací NPC stojí také práce desítek a desítek kolegů, policistů, občanských pracovníků, „sledkařů“, „zvonkařů“, kriminalistů okresních, obvodních, krajských a městských ředitelství policie, kolegů z ÚOOZ, „urnáků“, členů zásahovek, expertů z krajských OKTE a kriminalistického ústavu, vyšetřovatelů okresních, obvodních, krajských, městských úřadů vyšetřování, republikového úřadu vyšetřování, psovodů, letecké služby, lékařů, zvláště pak Zdravotnického ústavu speciálních služeb a dalších, bez kterých by se NPC nikdy nemohla dostat na úroveň na které je.

Proto na tomto místě si dovolím touto veřejnou cestou poděkovat všem těm stovkám anonymních kolegů ve všech součástech policejního sboru za jejich spolupráci, za jejich nasazení v boji proti drogové hyđře a na to, že NPC se díky této podpoře a spolupráci mohla „dožít“ 10 let jako renomovaná a uznávaná policejní jednotka České republiky.

Protože patřím k veteránům této jednotky, tak můžu osobně ocenit jakým obrovským vývojem prošla policie ČR v protidrogové oblasti za oněch 10 let. Jak jako jediná součást protidrogového spektra se snaží stále systematicky postupovat vpřed a myslím si, že přes všechny naše nedostatky se policie ČR nemá za co stydět.

Přeji NPC a všem kolegům v policii ČR, kteří se v protidrogové oblasti budou nadále angažovat, aby jsme i těch dalších 10 let v našem společném úsilí nepolevili a abychom se snažili i nadále být efektivním protivníkem zločinců, drogovým obchodníkům a drogám jako takovým jak v české republice, tak v rámci mezinárodní kooperace.

VÝBĚR NEJZÁVAŽNĚJŠÍCH A NEJZAJÍMAVĚJŠÍCH OPERACÍ ZA DOBU EXISTENCE NPC

ZDROJ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

PROBLEMATIKA HEROINU

ANDROMEDA – Jedna z nejúspěšnějších operací NPDC proti kosovo-albánskému gangu působícího v celé Evropě, kdy v součinnosti s GŘC a protidrogovými jednotkami Švýcarska a SRN bylo zajištěno přes 100 kg heroinu a zatčeno 96 osob. Došlo tak ke kompletní paralyzaci celého gangu.

KANÁL - Jedna z nejúspěšnějších operací NPDC, kde se v součinnosti s GŘC a policejními a celními orgány Velké Británie podařilo postupně zadržet 470 kg heroinu, z toho 120 kg v ČR a pozatýkat vedení organizace v ČR a VB v počtu 12 osob.

ABC - zjištění a zrealizování tří pachatelé – organizátoři obchodu s heroinem v mezinárodním měřítku, 2 občané ČR a jeden kosovoalbánského původu, ve spolupráci s orgány SRN, Dánska a Švýcarska zadokumentována další trestná činnost. V téže akci, v rámci spolupráce s orgány Velké Británie bylo v Londýně zatčeno na základě informací NPDC pět kurýrů peněz a zajištěno cca 480.000 liber pocházejících z prodeje heroinu.

KUZEY - NPDC ve spolupráci s GŘC, ICFS Ústí nad Labem, dánskou policií, Národní protidrogovou jednotkou Slovenské republiky, GER Drážďany a GER Norimberk zadržela celkem 29 osob (z toho 15 v ČR), z nichž na 3 osoby byl vydán mezinárodní zatykač. Zadrženo celkem 23,26 kg heroinu, 3,2 kg kokainu a 9700 tablet Rohypnolu (z toho v zahraničí zadrženo 18,378 kg heroinu a 1,4 kg kokainu).

IRIDIUM - Největší akce v rámci mezinárodní spolupráce, kdy po dlouhodobém rozpracování a analýze získaných informací bylo ve spolupráci s DIA Torino/Itálie zatčeno 33 osob, z toho 2 občané ČR, jinak Němci a Italové, a bylo zadrženo 25 kg heroinu.

PROBLEMATIKA KOKAINU

BLIZARD - NPDC v součinnosti s GŘC a orgány Velké Británie a Spolkové republiky Německo odhaluje a likviduje pokus o vytvoření kokainového kanálu do ČR. Zajištěno 700 kg kokainu. Zatčeny dvě osoby organizátorů v ČR.

ALIGÁTOR – NPDC likviduje další z pokusů otevření kokainového kanálu do ČR. V součinnosti s GŘC zajišťuje 60 kg kokainu ve východočeském kraji. Je zatčen jihoamerický „doprovod“, a vydán mezinárodní zatykač na hlavního organizátora v Jižní Americe, občana ČR - Novotný – Urban.

VIGO – NPDC v součinnosti s GŘC zatýká 3 osoby, které zorganizovaly nebo se podílely na dovozu 135 kg kokainu do ČR. Kokain byl zajištěn v zásilce sušeného ovoce. Souběžně s realizací pachatelů v ČR byly zadrženy další 3 osoby v Kostarice.

CANABINOIDY

BABYLON - NPDC v součinnosti s GŘC likviduje pokus o vytvoření hašišového kanálu přes území ČR. Zajištěno 500 kg hašišu. Zatčen tříčlenný česko-holandský gang (organizátorů) ČR.

PERVITIN + NELEGÁLNÍ LABORATOŘE

LUCIUS - NPDC v součinnosti s kriminální policií Karlovy Vary odhaluje a likviduje síť výrobců a distributorů pervitinu v západočeském kraji zatčeno a obviněno 20 osob

WELS - ukončena operace proti obchodníkům s metamfetaminem, vyráběným v regionu západních Čech. Ve spolupráci s GŘC zajištěno na HP Pomezí 2 kg pervitinu, obviněn výrobce a kurýr.

PERCA - zadržena 1 osoba v České republice a při domovní prohlídce zadrženo 200 g pervitinu, ve spolupráci s GER Drážďany zadokumentován vývoz 4,5 kg pervitinu.

BANDITA - v rámci půlročního rozpracování zajištěn a zadržen hlavní organizátor, dále 2 hlavní výrobci a 2 distributoři. Během hlavní akce zajištěny 4 laboratoře, 950 g efedrinu, 270 g pervitinu, 150 g heroinu a 160 g kokainu, nadto ještě 160.000,-Kč v hotovosti - pocházející z prodeje drog během jednoho dne. Dále byla prokázána distribuce 11.500 g pervitinu v hodnotě 23 milionů Kč, 750 g kokainu v hodnotě 1.125.000,-Kč a 100 g heroinu v hodnotě 80.000,-Kč. Tímto byla rozbita největší síť prodejců a výrobců drog v Praze.

PREKURZORY - SYNTETIKA

VÍTR – NPDC odhaluje a likviduje síť laboratoří a distributorů pervitinu v hl.m. Praze, zajištěno 17 kg efedrinu – zatčeno a obviněno 13 osob

RYTÍŘ - NPDC ve spolupráci Komenda Glowna Varšava a OŘP Frýdek Místek byla zadokumentována a zrealizována trestná činnost hl. organizátora v ČR a jeho spolupracovníka z Polské republiky, kteří dováželi z Holandska extázi do ČR a Španělska. Zajištěno cca 400 tablet extaze.

ORGANIZOVANÉ DISTRIBUČNÍ SÍTĚ

STRÁŽ ve spolupráci s vojenskou policií realizována skupina pachatelů – vojáků základní vojenské služby, kteří na vojenském útvaru distribuovali drogy.

HANOI – zrealizována skupina 6 osob vietnamského původu, které na okrese Most distribuovaly ve velkém heroin.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ OCENĚNÍ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY ZDROJ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

1995

- ❖ Ocenění NPDC v rámci zasedání mezinárodních protidrogových konferencí „JIHOVÝCHOD,, a „STAR,, - Za velmi efektivní a příkladnou spolupráci a koordinaci v mezinárodním měřítku při odhalování nelegálních aktivit kosovoalbánských drogových zločineckých seskupení.

1996

- ❖ 22. zasedání šéfů evropských policejních národních protidrogových centrál v Alicante ve Španělsku, kdy byla delegace NPDC jako výraz ocenění její práce, výsledků a efektivity zvolena viceprezidenty této nejprestižnější policejní evropské konference v oblasti potírání nedovoleného obchodu s drogami.

1997

- ❖ Významné a prestižní ocenění DRUG ENFORCEMENT ADMINISTRATION OF UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE (DEA – USA) NPDC za osobní přínos k mezinárodnímu boji proti drogám a prosazováním práva v této oblasti.

1998

- ❖ Plaketa prezidenta Norské královské policie za operaci „KLEC,, - zatčení Prince Dobroshiho v rámci mezinárodní operace VIKING.
- ❖ Děkovný dopis ředitele mezinárodních styků NCIS za podíl na operaci „KLEC,,

1999

- ❖ Významné a prestižní ocenění DRUG ENFORCEMENT ADMINISTRATION OF UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE (DEA – USA) za operaci VIGO (135 kg kokainu).
- ❖ 25. Zasedání šéfů evropských policejních národních protidrogových centrál v Edinburghu (Velká Británie). Zasedání zahajoval zástupce státního tajemníka Home Office pan George Howart (Faktický náměstek MV Velké Británie). Konstatoval nárůst všech projevů organizovaného zločinu, ve kterém primární roli hrají drogy. Ve svém projevu mluvil o drogové situaci ve Spojeném Království, zvláště vyzdvihl nutnost všech zemí potlačovat drogovou kriminalitu. Účinně bojovat proti tomuto fenoménu nelze osamoceně, musí se přijímat účinná mezinárodní opatření, které vyžadují úzkou spolupráci. Vyzvedl zlepšující se pracovní vztahy po represivní linii ze zeměmi střední Evropy a **zvláště vyzvedl velice dobrou a úspěšnou spolupráci s Českou republikou.** Řada zástupců dalších zemí se pozitivně vyjádřila o úrovni mezinárodní spolupráce s Českou republikou, konkrétně byly zmíněny případy spolupráce s Norskem (zatčení Prince Dobroshiho), akce na západoafrických zločineckých seskupeních zastřešené Interpolem v rámci programu Show Me How III, program Léčiva zpracovaný NPDC a Interpolem, podíl NPDC na sledovaných zásilkách ukončených záchyty značného množství OPL a prekurzorů v zahraničí.

- ❖ Děkovný dopis mezinárodního ředitele NCIS (Velká Británie) N. BAILEY. „...děkuji za Vaši spolupráci ohledně libereckého případu. Je to vynikající příklad toho, čeho můžeme dosáhnout společnou prací v prostředí vzájemné důvěry a respektu. Zde ve Spojeném království byl český občan JISL Jan odsouzen k 16 letům vězení. Hlavní organizátoři v Londýně dostali tresty 23 let, 18 let a 11 let. Byl zabaven heroin v pouliční ceně 10,5 milionu britských liber (ve Spojeném království) a já vím, že Váš tým zabavil dalších 120 kg, které byly na cestě do Spojeného království. Obzvláště potěšující v tomto případě je skutečnost, že jste dokázali rozvíjet vyšetřování až k bodu, kdy jste zasáhli hlavní organizátory v Liberci. V tomto přejí Vám a Vaším kolegům v české celní službě vždy úspěch.“

2000

- ❖ Osobní poděkování norského premiéra předsedovi vlády ČR v rámci oficiální návštěvy ČR v Norském království za velmi dobrou spolupráci policejních složek Norska a ČR v oblasti drog (operace „VIKING“).
- ❖ Vyznamenání Italské republiky "NEI FIDELE SEI" za operaci IRIDIUM

DROGA A ZÁKON

Historie: Mezinárodní spolupráce / Historie: Domácí legislativa / Současný stav: Domácí legislativa / Současný stav: Zahraniční legislativa / Česká policie

Ocenění Ministerstva spravedlnosti USA byla právě udělena.

← → ? 🔊

Pojmy SOS Proč? Prameny Obsah

GRADA - Drogy - smrtelné nebezpečí - moderní vzdělávací program

MEMORANDUM O VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCI

Mjr. PhDr. Saša HUBINOVÁ, mjr. PhDr. František DLOUHÝ

Svaz chemického průmyslu České republiky (dále jen SCHP), Odborový svaz chemie České republiky (dále jen OSCH), Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel (dále jen GŘC) a Policie České republiky (dále jen PČR)

- vědomy si toho, že výroba, distribuce a zneužívání omamných a psychotropních látek (dále jen drog) patří dlouhodobě k nejzávažnějším celospolečenským problémům a že Česká republika jako signatář mezinárodní Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961, Úmluvy o psychotropních látkách z roku 1971 a vídeňské “Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami” z roku 1988 svými politickými deklaracemi na mezinárodním poli soustavně a jednoznačně potvrzuje své odhodlání podnikat rozhodné kroky v postupech proti zneužívání drog a související trestné činnosti;
- majíce na zřeteli závěry z 20. mimořádného Valného shromáždění OSN z června 1998, kterými se členské státy OSN zavazují k postupu proti zneužívání drog a zneužívání chemických látek (prekursorů) pro jejich nelegální výrobu drog;
- uvědomující si nutnost zvýšení účinnosti postupů proti nelegální výrobě a nelegálnímu obchodu s drogami a prekursory na národní úrovni prohloubením spolupráce státních orgánů s nestátními profesními sdruženími

se dohodly takto:

I. Základní cíle spolupráce SCHP, OSCH, GŘC a PČR jsou především

1. prohloubení vzájemné spolupráce v postupu proti nelegální výrobě drog a prekursorů a nelegálnímu obchodu s drogami a prekursory.
2. stanovení úkolů a postupů signatářů Memoranda, směřující k identifikaci chemických látek a prekursorů pro nelegální výrobu drog a zabránění nelegálnímu obchodu s nimi a zabránění jejich zneužití při nelegální výrobě drog.
3. realizace praktických kroků vedoucích k rychlejší a efektivní výměně dostupných informací, týkajících se zneužívání chemických látek při nelegální výrobě drog při respektování citlivosti těchto informací.

II. Pro splnění základních cílů budou signatáři postupovat takto:

1. Určení kontaktních osob

- 1.1. Každý ze signatářů Memoranda určí kontaktní osobu, která ho bude zastupovat při vzájemných jednáních a bude zodpovědná za komunikaci mezi signatáři.
- 1.2. SCHP vypracuje se souhlasem svých členských společností seznam odborných zaměstnanců těchto společností (kontaktní adresa, telefonní a faxové spojení), kteří

v případě potřeby poskytnou celním a policejním orgánům odborné konzultace k chemickým technologiím výroby drog a jejich prekursorů.

- 1.3. OSCH vypracuje seznam svých odborných zaměstnanců – inspektorů bezpečnosti práce (kontaktní adresa, telefonní a faxové spojení), kteří v případě potřeby mohou poskytnout celním a policejním orgánům další odbornou konzultaci k chemickým technologiím výroby drog a jejich prekursorů.
- 1.4. GŘC a PČR určí kontaktní pracoviště pro potřebu zainteresovaných členských společností SCHP, která poskytnou těmto společnostem odborné konzultace k legislativní a celní problematice v oblasti drog a prekursorů. Název pracoviště, kontaktní adresy a telefonická a faxová spojení budou k dispozici všem zainteresovaným členským organizacím SCHP a odborným zaměstnancům OSCH.

2. Komunikace, poskytování údajů a výměna informací

- 2.1. SCHP požádá své zainteresované členské společnosti, aby včas poskytovaly celním a policejním orgánům informace o všech podezřelých okolnostech, souvisejících s obchodem s chemickými látkami, které mohou být použity při nelegální výrobě drog; celní a policejní orgány budou individuálně informovat zainteresované členské společnosti SCHP o výsledcích šetření na základě takto přijatých informací, pokud tomu nebrání právní předpisy.
- 2.2. celní a policejní orgány budou shromažďovat informace o formách, metodách a způsobech zneužití chemických látek při nelegální výrobě drog (modus operandi) a budou upozorňovat SCHP a jeho zainteresované společnosti na případná slabá místa stávajících kontrolních mechanismů a na předpokládané trendy získávání chemikálií pro nelegální výrobu drog.

2. Školení

- 3.1. SCHP ve spolupráci s OSCH bude pro odborné zaměstnance svých zainteresovaných společností a organizací, vybraných podle čl.1 Memoranda, ve spolupráci s ostatními signatáři organizovat odborná školení s cílem je seznámit s postupy, zaměřenými na identifikaci a objasňování možností a forem podezřelých okolností v souvislosti s výrobou a obchodováním s chemickými látkami a prekursory pro výrobu drog; na tyto semináře budou podle možností zváni i specialisté celních a policejních orgánů.
- 3.2. SCHP a jeho zainteresované členské společnosti ve spolupráci s OSCH se budou podle svých možností podílet na školeních, organizovaných pro celníky a policisty s tím, že umožní organizovat tato školení v prostorách svých zainteresovaných společností vč. exkursí, zaměřených na chemické provozy, laboratoře a sklady a na bezpečnost při práci s chemickými látkami.

- 3.3. GŘC a PČR budou v rozsahu svých možností v souladu s právními předpisy poskytovat SCHP, jeho členským společnostem a OSCH příslušné informační materiály a poradenství s cílem pomoci při identifikaci podezřelých výrobních či obchodních aktivit.

4. Minimalizace rizika zneužívání chemických látek

- 4.1. SCHP bude s pomocí celních a policejních orgánů upozorňovat statutární zástupce svých členských společností na možnosti získávání chemických látek pro výrobu drog neoprávněnými subjekty.
- 4.2. SCHP doporučí svým členským společnostem, aby podnikly potřebné kroky pro ověření bezúhonnosti svých zaměstnanců, kteří při výkonu zaměstnání přicházejí nebo mohou přicházet do styku s pomocnými látkami a prekursory pro výrobu drog.
- 4.3. celní a policejní orgány budou, pokud tomu nebrání právní předpisy, poskytovat SCHP a jeho zainteresovaným členským organizacím informace, týkající se osob, zapojených do nelegální výroby drog s využitím chemikálií.
- 4.4. celní a policejní orgány budou upozorňovat členské společnosti SCHP na možnosti zneužití jejich výrobků při nelegální výrobě drog.

5. Vyhodnocování činnosti

Na základě vlastního zhodnocení spolupráce v rámci Memoranda budou signatáři pravidelně každoročně společně vyhodnocovat výsledky spolupráce a přijímat opatření vedoucí k odstranění zjištěných nedostatků, ke zjednodušení aplikovaných postupů a k odstranění všech překážek, souvisejících s plněním Memoranda.

III. Principy spolupráce

1. Opatření přijatá Memorandem jsou dobrovolná a nenahrazují úkoly signatářů, vyplývající z jejich pracovních povinností.
2. S informacemi, poskytnutými signatářem nebo jeho členem, bude příjemce informací zacházet dle příslušných legislativních předpisů.
3. Signatáři Memoranda budou při jeho plnění usilovat o minimalizaci administrativního zatížení.
4. SCHP a OSCH budou informovat své členské společnosti a organizace o Memorandu a přijatém rozsahu spolupráce a doporučí svým zainteresovaným členským společnostem a organizacím, aby k Memorandu přistoupily a informovaly o této spolupráci společnosti, se kterými jsou v obchodním spojení.

5. GŘC a PČR budou informovat své organizační složky nebo členy o Memorandu a přijatém rozsahu spolupráce.
6. GŘC a PŘ budou informovat příslušné vládní orgány a ministerstva o tomto Memorandu.

.....
Ing. Miroslav Krejčí
prezident
Svaz chemického průmyslu České republiky

.....
JUDr. Zdeněk Černý
předseda
Odborový svaz chemie České republiky

.....
Bc. Marcel Kulendík
generální ředitel
Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel

.....
genmjr. JUDr. Jiří Kolář
policejní prezident
Policie České republiky

DROGOVÉ SUBKULTURY - NEW AGE

PhDr. Miroslav NOŽINA, Miloš VANĚČEK

Punkové dali hippies do klatby, a ti se po roce 1976 vytrahovali z měst. Odešli na venkov. Některé z nich, právě tak jako jejich předchůdce beatníky, neklid a nestálost hnaly na cesty, nedokázali se usadit.

A tak se stali poutníky. Občas bylo vidět na silnicích po celé Americe, ale i Británii maringotky nebo obytné přívěsy, které směřovaly do místa, kde se konal nějaký hudební festival. Z obydlí z větví nebo z indiánských stanů se vynořovaly bytosti v etnických oblecích, čelenkách, s dlouhými vlasy.

Ovšem historie poutníků New age začíná až poté, co z „černého srdce“ Londýna, ze čtvrti Camden Town, byli vystěhováni ti, kteří zde bydleli neoprávněně. Mnozí z nich byli punkové. Na sklonku sedmdesátých let odsunuti na venkov. Jejich exodus sledoval tisk i úřady. Všichni se totiž domnívali, že dojde ke střetům mezi nimi a posthippies. Ale opak byl pravdou. Bláznivě pomalovaní pouliční rváči, unavení potyčkami s autoritami, už správně pochopili, že jejich skuteční nepřátelé jsou úřady a policie, ne „dětí květin“. Tito drsní propagátoři hesla „No future“, není budoucnosti, souzněli s myšlenkou „Peace and Love“, míru a lásky, a také se spiritualismem New age. Výsledkem byla pozoruhodná směsice potetovaných bytostí s dlouhými vlasy nebo s dredy, v košilích s batikovými vzory, ve vyšívaných šatech doplněných koženými amulety. Poutníci New age, rozhodnutí žít v souladu s přírodou, se při hledání spirituality uchýlovali k drogám přírodním, marihuaně a hašiši. Z těchto důvodů také upřednostňovali textilie z přírodních vláken.

New Age - „Nový věk“ je široký myšlenkový směr, někdy označovaný jako „hippiovské myšlení v posthippiovském věku“. Jeho cílem je duchovní povznesení, rozvinutí lidského myšlení a jeho skrytých sil, prohloubení schopnosti lidí nejrůznějších ras, náboženského přesvědčení, politických a kulturních názorů, žít vedle sebe ve vzájemné harmonii. Na rozdíl od různých apokalyptických vizí, New Age vidí budoucnost lidstva optimisticky. Jeho stoupenci tvrdí, že do naší doby se již promítá začátek nového období lidských dějin, v němž bude přibývat harmonie, míru, mezilidského přátelství a sounáležitosti s přírodou. Toto pozitivní myšlení o nejbližší budoucnosti lidstva se rozšířilo z Kalifornie prakticky do celého světa. Hnutí soustředěné okolo New Age v sobě zahrnuje množství organizací, institucí, sdružení a skupin a přímo i nepřímo zasahuje do nejrůznějších oblastí lidského života.

Přesvědčení o novém věku optimismu vyšlo z učení americké teosofky (řecké „theosophia“, Boží moudrost - úsilí dobrat se vyššího poznání Boha) navazující na dílo H. P. Blavatské

Alice Anne. Baileyové.

*** 16. 6. 1880, † 1949,**

V roce 1923 založila Arkánskou školu. Vypracovala rozsáhlý systém esoterického vědění, údajně z podnětu a pod dohledem himálajských mistrů (duchovních bytostí, které po věky dohlížejí na vývoj lidstva). Rozpracovala staré astrologické učení o věku Vodnáře, šťastného období, do něhož svět nyní vchází z období Ryb, zmítaného válkami a katastrofami.

Z dalšího díla: Dopisy o okultní meditaci, Pojednání o bílé magii čili Cesta učedníka.

Terence McKenna

(*1946).

Etnobotanik, filosof, historik a vševědoucí Nabokavian.

Věřící, že poté, co se zřekli paleolitické utopie, se lidé střemhlavě vrhají do mileniární apoteózy (zlatého věku zbožnění), která nastane 21. 12. 2012 (toto datum určil pomocí počítače se speciálním TimeWave softwarem).

Stoupenci New Age usilují o změnu lidského myšlení a to u jednotlivce i v celosvětovém rozměru. Je třeba procitnutí, jež se má uskutečnit probuzením skrytých psychických sil člověka. K tomu může sloužit řada multikulturních aktivit opřených o astrologii, šamanismus, psychedelismus, východní náboženství, meditační techniky, telepatické kontakty s dávno zemřelými „mistry“, nejrůznější psychologické přístupy, vedoucí ke změně osobního vědomí, syntetizéry, videohry, počítače, internet, virtuální realita apod.

Spojujícím prvkem těchto různorodých přístupů je *spiritualita*, vnitřní duchovní spřízněnost. Na prahu třetího tisíciletí se shodné duchovní proudy šíří v původně silně roztržtých a různorodých oblastech kultury. Tradiční náboženské směry a kulturní prvky přicházející z nejrůznějších orientálních kultur získávají popularitu v kulturním prostředí západní mládeže, stírají se rozdíly mezi kulty a kulturou, pop-kultura proniká do náboženských rituálů a náboženské rituály do pop-kultury, stírají se rozdíly mezi sakrálním a profánním, tradiční přírodní šamanismus získává digitální dimenze aj. To, co zůstává nezměněno, je vnitřní obsahová spřízněnost, která tvoří základ i nástroj vybudování budoucí harmonie ve vztazích člověka s člověkem a člověka s přírodou.

Je to právě filosofie New Age, která oprašuje původní myšlenky beat generation, aby je znovu předložila svým vyznavačům, oděné do novodobého industriálního hávu. S nimi přichází i renaissance psychedelismu.

NÁVRAT ARCHAISMU

Podobně jako hippies, i stoupenci alternativních směrů více či méně spojených s filosofií New Age se ve svém hledání nových přístupů k životu obracejí k přírodním a starověkým kulturám. V jejich výrazovém rejstříku se často objevují výrazy jako pohanství, šamanismus, magie, mysticismus, trans ...

Často užívaným nástrojem při zpracování archaických motivů je moderní technika jako jsou videa, syntetizéry, počítače, internet.

Novodobí pohaní, odmítají poklidné rozjímání a meditaci, jejich náboženská hnutí, jako např. Wicca, hledají kreativní a expresivní vyjádření vycházející ze starých tradic evropského a neolitického folklóru. Vysokou popularitu získávají např. keltské kulty a rituály. Hledání keltských kořenů je značně rozšířené i u nás. Důraz je přitom kladen na vnější efekt. Jednotlivé kulturní prvky a symboly jsou v této souvislosti často využívány bez ohledu na vnitřní obsah a souvislosti. Magický a kulturní chaos podporují nejrůznější polovědecké a nadpřirozené teorie.

Nejlépším způsobem, jak se na toto datum připravit, je užití „heroických dávek“ psychedelických drog ze skupiny tryptaminů, zejména kouřením DMT a požíváním halucinogenních hub.

*McKenna byl počátkem 90. let krátce spojován s raverskou scénou. Jeden z nejvýznamnějších světových etnobotaniků, harvardský profesor Richard Evans označil McKennovu knihu *Potrava bohů (Food of the Gods/1992)* za mistrovské dílo výzkumu a literární tvorby. Ovšem McKenna je pravděpodobně nejlépe známý knihou „*Návrat archaismu*“ (*Archaic Revival/1991*). Jeho další práce zahrnuje autobiografickou scifi „*Pravdivé halucinogeny*“ (*True Hallucinogens/1993*) a „*Neviditelná krajina (Invisible Landscape/1975)*“ kterou napsal společně se svým bratrem, etnofarmakologem Denisem McKennou*

McKennovy názory významně ovlivňují myšlení současné mladé generace. Jeho hlavní práce byly vydány a jsou hojně čteny i v České republice.

Wicca

Pohanské předkřesťanské náboženství, znovu objevené a zpopularizované v 70. a 80. letech. Spojené zejména s feministickým pojetím spirituality. (Femininum *wicca* má ve staré angličtině stejný etymologický základ jako *witch* - „čarodějnice“). Kult *wicca* zahrnuje specializované obchody s okultními předměty, covens (klany, kruhy?), solstice oslavy (vzývání slunce, sluneční obřady), novoroční oslavy keltského svátku mrtvých Samain během svátku Halloween aj.

Wiccaská víra není strukturovaná. Obvykle ale obsahuje jasné odmítnutí monoteistické představy „Boha-Otce“ a rovněž environmentální prvky spojené s rituálním uctíváním Země a ročních období. Organizační strukturu kultu tvoří covens, složené obvykle z 13 žen. Obřady vedou „pravověrné čarodějnice“ z jejich středu. Předfíkávají modlitby, zpěvy, řídí rituály a zajišťují komunikaci se „sestrami“, přírodu a božstvy. Své čarodějnictví striktně separují od kultů vyznávajících satanismus, či černou magii.

Zejména v USA si od počátku 90. let značnou popularitu v prostředí středoškolských internátů a ženských center. Objevily se pokusy zavést tento kult i v České republice.

Šamanismus

Další cestou duchovního obrození v alternativních kulturách je návrat k hodnotám přírodních národů. V této souvislosti si značnou popularitu získává *psychotropní šamanismus*, tedy šamanské praktiky vycházející z užívání drog. Psychologa Timothy Learyho nahrazuje v roli „kulturního guru“ etnobotanik, filozof, historik a vizionář Terence McKenna. Ten užívání psychedelik prohlašuje za součást přirozených práv lidstva, za nástroj jeho duchovního povznesení. „Rveme zem na kusy, vyplivujeme své toxiny - a celá planeta na to reaguje. Psychedelika sehrají hlavní roli v procesu uvědomování si toho, co se to tu vlastně děje“, tvrdí McKenna ve svých knihách a projevech (McKenna, T.: *Sacred plants and mystic realities*“, the Archaic Revival, San Francisco 1991, s. 249)

Mezi hledači pravd v prostředí přírodních národů dosahuje proslulosti antropolog *Carlos Castaneda* se svým „Učením dona Juana“ - alegoricko-etnologickými knihami o užívání drog v šamanských praktikách mexických indiánů Yaqui. Šamanismus je v tomto kontextu chápán jako cesta, jíž je možné překročit hranice normální skutečnosti a tím vnést nové prvky, nové impulsy do vnímání světa, znovunalezt kontakt s přírodou. V prostředí myšlenkových proudů západní civilizace tak dostává silný mesianisticko –

Carlos Castaneda ,

*/25. 12. 1935,

† 27. 4. 1998,

vl. jm. *Carlos Aranha*,

Narodil se v *Juquery* u *Sao Paula* (Brazílie).

V patnácti letech odcestoval do USA k adoptivní rodině. Na Kalifornské univerzitě v Los Angeles vystudoval antropologii. V roce 1960 se vydal do Mexika, aby zde shromáždil podklady pro svoji práci o halucinogenních

roślinách. Zde se seznámil s indiánským čarodějem, jemuž dal ve svých pozdějších knihách jméno *Don Juan*, a stal se jeho žákem. Údajně z poznámek, které si psal při svých návštěvách u dona Juana, sestavil devět knih, z nichž nejznámější je „Učení dona Juana.

Cesta poznání Jakiů“ (*Uhe Teachings of Don Juan*“ *A Yaqui Way of Knowledge*, 1968). V případě těchto knih se však spíše jedná o alegoricko-filozofické fikce, nežli o faktografické analýzy. Castanedovy knihy jsou dnes hojně čteny a vydávány i v ČR.

KOUZELNÍKŮV

ČAJÍČEK

ZPRAVODAJSKÝ POPIS.

V sobotu 16. června 2001 pořádal Petr Ch. v ulici Ch. Martího v Praze celodenní seminář zaměřený na velice intenzivní výcvik lucidního snění, podpořený prací s

ekologický náboj. Překračování normální skutečnosti je chápáno jako součást daleko širšího kontextu a je zaměřeno na pomoc celému lidstvu. „Osvícenost šamanismu spočívá ve schopnosti ozářit to, co jiní vnímají jako temnotu, a pak se vydat na cestu i za ostatní, kteří jsou dnes už nebezpečně blízko ztráty svého duchovního pouta se všemi svými příbuznými, s rostlinami i zvířaty žijícími na staré dobré Zemi“, tvrdí M. Harner v knize „Šamanova cesta“ (San Francisco 1980). „Každý, kdo má dost odvahy, aby se podíval skutečnosti do tváře, musí dnes uznat, že porušení ekologické rovnováhy způsobené drancováním přírody už přerostlo do autonomních procesů, které se zcela vymkly kontrole i těch čarodějových učňů, kteří je pvodně rozpoutali. Přírodní systémy jsou zasaženy stále rychleji bujícími metastázemi a staré dravčí vzorce chování, opírajícího se o individualismus, nacionalismus a výlučnost ztratily většinu svého opodstatnění. Ať už to chceme popírat nebo ne, takovéto vzorce chování mají dnes jen malý význam pro přežití jednotlivce o společnosti nemluvě.“

Každé rozumné řešení této situace musí vyjít z pochopení skutečnosti, že „žádná část celku nemůže vzkvétat na úkor jeho ostatních částí, aniž by přitom nezničila celek“. Řečeno stručně, to vše může být shrnuto pod pojem krize vědomí, krize naší společné schopnosti a ochoty vnímat sebe samy jako satelity systému sil, který přesahuje naše normální vnímání. A jestliže naše vědomí je patologicky deformováno ve způsobu, kterým vnímáme skutečnosti, představuje to výzvu pro nás všechny, kteří si to uvědomujeme, abychom se pokusili nalézt nové vzorce chování, nový způsob, jak sebe sama vnímat v toku času a událostí.

Šamanské kultury vždy samy sebe vnímaly uvnitř prostoru transcendentální reality, kterou jsme my opožděně akceptovali pod názvem „rozšířené vědomí“. Ačkoliv my tyto kultury vnímáme jako „primitivní“, jejich, většinou kmenová společenství, si uchovala způsob vnímání skutečnosti, který jsme my, ke své vlastní škodě, ztratili. Příslušníci těchto kultur nevnímají sami sebe jako něco odlišného od prostředí a za svou moudrost vděčí vzhledem, navozeným psychotropními rostlinami...

... V současné době potřebuje lidstvo při své plavbě oceánem života tak zoufale vylepšit své navigační schopnosti, že nesmí vynechat žádnou možnost, která by tento proces urychlila. Drogy měnící vědomí jsou možná hodně drastický prostředek, ale co je drastičtějšího, než problémy, které v současné době ohrožují planetu? Doktoři většinou neváhají s předepsáním léku pro nemocné tělo. Proč tedy váhat s předepsáním léku duši, zvláště je-li v sázce přímo naše přežití“ dodává Jim DeKorne v knize „Psychotropní šamanismus“ (Praha 1997).

*účinnými amazonskými
psychoterapeutickými
prostředky. Cena
základní: 1100Kč-
kursovné + 900
fytoterapeutické
prostředky. Kolem
poledne, hodinu poté co
dostali vypít čaj s
„fytoterapeutických
prostředků“ se začali
první z nich skládat, až je
nakonec záchranná služba
odvezla všechny, všech
dvaatřicet přiotrávených.
Petr Ch. mezi nimi nebyl,
neboť sám
„fytoterapeutické
prostředky“ nepil.
Zdravotníci zjistili otravu
atropinem a
skopolaminem.*

ŠAMANŮV ZLOČIN

*Jakékoliv pochybnosti o
tom, zda se Petr Ch.
provinil proti pravidlům
šamanů, zmizely
v momentě, kdy deníky
přinesly zprávu o tom, že
se odvaru své směsi
nenapil. Šaman pracuje
jen jako průvodce,
ukazatel cesty – a musí jít
první. Šaman, který uvaří
lektvar – a je celkem
jedno, zda lektvar ze
substancí legálních či
nelegálních – a neochutná
jej se zásadně prohřeší
proti pravidlům šamanů.*

NEPŘÍČETNOST

ZNEMOŽNILA STÍHÁNÍ.

*Vyšetřovatel pro
nepříčetnost zastavil
trestní stíhání šamana
Petra Ch. (44), sdělil
24.9. 2001 Josef Mareš,
vedoucí vyšetřovatele,
který se případem zabýval*

Hledání „nových forem vědomí“ přineslo renesanci zájmu o halucinogeny, jako jsou halucinogenní houby, DMT, 2CB či DOB.

Užívání drog se v kontextu psychotropního šamanismu stává prostředkem nápravy společnosti - ne-li záchrany lidstva. To jsou imperativy, které mládež zejména v adolescentním věku neobyčejně silně oslovují - jsou součástí jejího naturelu. Je očividné, že vedle takovéto ideologicky podložené argumentace je u nás značně rozšířené mentorování školských lektorů a zdravotních pracovníků o škodlivosti drog pro lidský organismus v rámci preventivních protidrogových programů neúčinné, ne-li směšné.

Moderní primitivismus

Vnější znakem návratu archaismu nejružnější úpravy těla spojené s „primitivními“ kulturami - tetování (*tattooing*), propichování (*piercing*), cejchování (*branding*), umělé zjizvování (*scarification*). Termín „moderní primitivismus“ zavedl v roce 1978 Fakir Musafar, považovaný za duchovního vůdce - šamana nového hnutí. Moderní primitivové obhajují návrat předkřesťanských idejí, které prováděly objevování duchovna prostřednictvím těla (to je považováno za cestu k poznání spirituality). Jejich hnutí dosáhlo vrcholu koncem 80. let, kdy byla publikována kniha „Moderní primitivové“. V knize byly kombinovány fotografie ozdobných a duchovních úprav těla z moderních a primitivních kultur. Kniha měla obrovský úspěch.

Zejména móda tetování a piercingu se značně rozšířila v prostředí subkultur mládeže. Podobně je tomu i v případě *dreadlocks* - „desivých chumáčů“ - copánkovité úpravy vlasů, spojené s afro-karibským náboženstvím *Rastafarianů*. Tyto prvky bývají zejména starší generací univerzálně spojovány se zneužíváním drog a problémové mládeže. To může i nemusí být pravda. Mnohem častěji se dnes totiž jedná o módu, o snahu mladých lidí odlišit se od konzumního proudu, nalézt vlastní identitu v odlišnosti. Vnější projevy jako je styl oblékání, barva vlasů či piercing ani zdaleka ještě nemusejí signalizovat příslušnost k určité subkultuře či asociální jednání.

Východní vlivy

Ve srovnání se starými hippies stoupence novodobých alternativ daleko méně přitahují snahy o pochopení vnitřních filozofických zákonitostí světa. Složitě studium hinduistických Upanišád, čínské Knihy proměn - I Ťingu, mantry či koloběhu životů, aj., populární v prostředí vyznavačů orientálních filozofií, často nahrazují zvýšeným

Petr Ch. byl obviněn z nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů a z obecného ohrožení, za něž mu hrozilo až 15leté vězení. „Ze znaleckého posudku vyplynulo, že jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti byly naprosto vymizelé,“ řekl vyšetřovatel a dodal: „Odborníci navrhli ústavní léčení.“

zájmem o okamžité změny vědomí, barvitě rituály, extatické stavy. Disciplinovaného jogiho jako duchovního vůdce zastupuje v jejich prostředí znalec halucinogenních receptur či obratný diskžokej - „DJ - dýdžej“. Společně s explozí zájmu o spirituální psychodynamické prvky narůstá v souvislosti s východními kulturami zájem o *alternativní medicínu* (homeopatii, učení Ajurvědy, čínskou akupunkturu). Buddhismus se stává nejpopulárnějším náboženstvím mezi východními náboženskými směry pronikajícími na Západ. Zvláštní přitažlivost si kombinací exotismu a pragmatismu - i charismatu svého duchovního vůdce - získává zejména tibetský buddhismus. Výrazně k tomu přispívá i politická situace po *obsazení Tibetu Čínou*. „Tibetská kniha mrtvých a živých“ se stává bestsellerem a tibetský dalajláma jednou z nejvýznamnějších - a nejváženějších - světových osobností. K buddhismu se demonstrativně hlásí řada filmových a rockových superhvězd, jako jsou Harrison Ford či Richard Gere. Buddhismus se stává součástí masové mediální kultury.

Futuristické technologie

Archaistický revival (návrat) na první pohled paradoxně sdílí scénu s rychle se rozvíjejícími moderními technologiemi. Počítačová technika a virtuální realita dává nový rozměr nejrozličnějším mytologickým imaginacím, vize o vytvoření umělé inteligence a internet podněcují spekulace o digitální rekonstrukci narušeného lidského vědomí, syntetizéry a elektronické hudební nástroje otevírají nové možnosti v moderní hudbě a stimulaci vědomí. Z tohoto podhoubí se formují nové ideologie, nové myšlenkové a kulturní směry. Ty se rychle šíří prostředky globální masové komunikace. Extáze, mysticismus, primitivní symbolismus, synkretismus a masovost se stávají hlavními znaky kulturních projevů moderní doby.

Rozvinuté technologie 90. let umožňují rychlou komunikaci a práci s daty. Problémem ovšem zůstává, jaká by tato data měla být, jaký by měl být jejich vnitřní obsah, jejich poselství. Zejména 90. letech proto dochází k renesanci zájmu o UFO a fenomén mimozemských civilizací. Obrovský rozmach zaznamenává literární žánr sciencefiction. Americký seriál o tajemných jevech a návštěvnících z vesmíru mezi námi „Akta X“ se stává kultem. „Pravdivé“ příběhy o mimozemšťanech a vládách, které utajují kontakty s nimi, se stávají téměř součástí lidového folklóru. Stejně kultovní záležitostí s milióny „trekkerů“ se stává sci-fi seriál „Star Trek“, poznamenaný řadou prvků New Age, či britský „vesmírný“ sitcom „Červený trpaslík“. Myšlení školních dětí zpracovávají „Strážci vesmíru“.

OSHO

„Nikdy se nenarodil, nikdy nezemřel. Pouze navštívil tuto planetu Zemi mezi 11. prosincem 1931 a 19. lednem 1990.“ tímto sloganem vyznávají oddaní nadpozemské kvality duchovního mistra Osha. Mysticko-sexuální mudrování a meditační terapie získaly touto Indovi celosvětovou popularitu i pohádkové bohatství. Zdá se, že všichni přeslechli Oshovu upřímnou chvilku, kdy se svěřil, že je pro něj úleva nemuset se už přetvařovat a hrát roli osvíceného gurua.

EXTRAVAGANTNÍ GURU

Během více než pětadvacetileté kariéry duchovního mistra vykonstruoval Osho desítky meditačních technik. Ač nazýval své oddané „přáteli“ a hovořil o svobodě a lásce, zcela otevřeně prohlašoval: Chceš-li se stát sanjásinem chci ti zničit tvou identitu, nejdříve zničím identitu se jménem, pak s tělem, s myslí a nakonec se srdcem. Teprve pak zkusíš, kdo jsi: něco neidentifikovatelného, bezejmenného, beztvareho.“ Techniky určené k vyvolání ztráty vědomí, osobní totožnosti jsou zjevně velice účinné. Mnoho lidí bylo nalezeno,

Jinou variantou „duchovního naplnění“ a reakcí na přetechnizovaný svět se stává využívání archaických prvků. Příznačné přitom je, že tyto prvky jsou v často poskládány vedle sebe bez ohledu na původ či historické souvislosti. Digitální svět klade rovnítko mezi minulostí a budoucností, mezi transcendentální a přísně materiální. Symbolické a mytologické prvky z nejrůznějších dob, a kultur vedle sebe řadí často pouze na základě povrchní podobnosti. Objevuje se žánr fantasy se zmytologizovanými superhrdiny a barvitými pseudosvěty. Literatura žánru fantasy si získává milióny příznivců po celém světě; jejich popularitu dále zvyšují filmy a seriály typu *Barbar Conan*, *Herkules* či *Xena: Princezna válečnice*.

Někteří specialisté na drogovou problematiku se domnívali, že to budou právě moderní interaktivní technologie - počítačové hry, video, zaujetí virtuální realitou či internet - které vytlačí z centra zájmu mládeže drogy. Zároveň varovali před nadužíváním těchto nových fenoménů a vytvářením nových forem psychické závislosti na nich. Tyto předpovědi se však nevyplnily. Drogy si našly i v novodobém kulturním prostředí své místo. Nositelem jejich nového lavinovitého šíření se stala taneční subkultura.

Divoké děti z údolí týpí

SEDMNÁCTILETÝ Phil žije ve „městě“, které nenajdete na žádné mapě. Vesnice postavená z indiánských týpí, afrických chatrčí a barevných autobusů je dílem několika šilenců hippie generace. Zrodila se před dvaceti lety a říká se jí „*Tipee vallay*“ – Údolí týpí. Je výjimečná, přestože neleží na břehu moře ani na vrcholcích Himalájí – najdete ji kdesi ve střední Anglii.

Hlavní třída je zablácená, jako ostatně všechny místní cesty. Osada je rozdělena na dvě části, v jedné jsou hlavní týpí a chaty, ostatní plochy zabýdleli novodobí „nomádi“ se svými auty, vleky a vozíky.

„Podívej, tady jsou lidé, kteří přicházejí, protože příroda je teď v módě. Přicházejí z měst i s rodinami a přesvědčují sami sebe: Proč to nezkusit, copak je takový rozdíl oproti tomu, jak jsme žili doposud? Můžeš je tu vidět celé léto. Pak, když přijde podzim, prchají zpátky do civilizace.“

Phil si zapaluje jointa.

„Kočovníci nemusejí mít své kořeny tady v údolí. Ale lidi, kteří mají svá týpí, tu žijí velmi dlouho a vlastně už nejsou kočovníci. To oni hlídají ostatní chlapy, přijíždějící sem v autech nebo autobusech, kteří pak zůstávají a otravují ostatní.“

Z historického hlediska tu dnes žijí pohromadě dva druhy lidí: Zakladatelé a s nimi ti, kteří se rozhodli žít nastálo ve

jak se zcela dezorientovaní toulali ulicemi. Nevěděli, kdo jsou, kde jsou a co chtějí. V ašramu nešlo o odstraňování citových bariér a zbytečných psychologických zábran, ale o neumělé experimentování s lidskými životy a duševními stavy.

Během sedmileté existence (1974-1981) si podle tvrzení sanjásinů ašram v Půně získal pověst nejlepšího centra pro sebezdokonalování a terapii. Kromě asi 300 stálých obyvatel navštěvovalo mistra 5-8 tisíc zcela oddaných cizinců, ubytovaných v okolí ašramu. Osho vítal zvláště movité vyznavače, chudí si museli přivydělávat obchodem s drogami a prostitucí. Osho karmicky vysvětloval, že se pouze bohatí mohou stát duchovními, nemajetní totiž ještě zápasí o přežití a jsou fascinováni světskou kariérou.

Německý religionista R. Hummel stručně definoval Oshovu nauku: „V podstatě hlásal vždy jen sebe samého, synkreticky nabaloval všechny náboženské tradice na sebe, jakožto osvětleného a mistra.“ Poté, co jej při přednášce pokusil zavraždit hinduistický fanatik, přestal od března 1981 se svými žáky komunikovat. Po období velkého ticha

stanech. Další skupinou jsou „New Age Travelers“ – kočovníci nového věku, vytlačovaní z měst chudobou a nezaměstnaností a v neposlední řadě také prostě módou. Jakmile se později usadí, přestanou snít sen o kočovném životě. Jejich cesta životem je o tom samém – o ztrátě iluzí o sobě sama. Bez práce a odmítnutí, fyzicky i duševně odcizení a bez příjmu, obyvatelé Týpí údolí žijí z podpory v nezaměstnanosti vyplácené britskou vládou. Mnoho z nich je dosti mladých, mezi 18 a 35 lety. Je tu také hodně dětí, pár nemluvňat a pár starších čtyřicátníků.

V Týpí údolí začíná den zvláštním tancem okolo stanů a autobusů. Obyvatelé odcházejí jeden po druhém s lopatami v rukou do lesa. Jsou si ulevit. Po ranním rituálu se setkávají ve skupinkách ve stanu, v autobuse nebo ve vozíku. Pijí spoustu čaje, velmi mnoho kouří a kouří cokoli. Donekonečna povídají a poslouchají hudbu.

Phil je expert na dřevo. Dokáže poleno rozsekat na tenké třísky s pětikilovou sekyrou, kterou používá jako břitvu.

„Všichni rádi děláme třísky. Kouříš jointa, cítíš se dobře a pak sekáš jako šílenec, vyhýbáš se jenom svým prstům. Tak uvolníš všechnu svou agresivitu.“

Jako kočovník nebo jiný „nomád“ moderních časů Phil prožívá příjemné dny v jedinečném cikánském životě plném přemítání. Jeho filozofie je jednoduchá: My jsme zavržení, svět je šílený a bude zničen.

Ve vesnici nejde o opravdový komunitní život. Každý obyvatel si chce chránit svoji nezávislost. Na rozdíl od hippie hnutí 60. let, které propagovalo naději ve změně způsobu života a které se pokoušelo o kolektivní život, děti z Údolí týpí nechtějí nic měnit. Věci se budou měnit bez nich. Není společná budoucnost, není budoucnost pro všechny.

„Moje ambice jsou mít svůj stan, své týpí. Také doufám, že jednou budu žít v Himálajích. Rozumíš? V horách, na čerstvém vzduchu – to je moje představa míru. Nemít starosti, nepřemýšlet o ničem, nebýt smutný, nebýt šťastný. PROSTĚ BÝT.“

LITERATURA:

J.X. Doležal : Kouzelníkův čajíček, Reflex 2001

M. Kořínek: Osho, Reflex

J. Patková: Divoké děti z údolí Týpí, Koktejl 6/1997

v říjnu 1984 poprvé promluvil a začal opět veřejně učit. V roce 1985 byl vypovězen z USA a později byl donucen opustit Indii a v roce 1986 nedobrovolně doslova obletěl svět. Cestoval po Evropě, Africe a Jižní Americe, ale žádný stát mu nechtěl vystavit dlouhodobé povolení k pobytu a zprofanovaného gurua urychleně vypovídal. Poslední Oshem vynalezená meditace – „mystická růže“ - měla charakter utopie. Sestávala z týdne pláče, týdne smíchu a týdne sledování vlastních pocitů a podle gurua mohla ze světa odstranit války a zbavit jedince smutku a zoufalství. Své tělo Osho opustil 19. ledna 1990.

V českých zemích se hnutí rozšířilo až po pádu komunismu a podle různých zdrojů má padesát až několik málo stovek příznivců. Přes zanedbatelnou členskou základnu se Osho především díky svým knihám stále drží na výsluní popularity. V rámci módního zájmu o východní náboženskou tradici u nás vyšlo asi 15 Oshových titulů.

Z D R A V O T N I C K É

TÝDENÍK PRO ZDRAVOTNICTVÍ A FARMACII

N O V I N Y

MÁ MARIHUANA V MODERNÍ MEDICÍNĚ SVÉ MÍSTO ?

Konopí seté (*Cannabis sativa*), z něhož se sušením připravuje **marihuana**, se pro terapeutické účely používalo již ve starověku. Moderní medicína se k jeho užívání staví rozporuplně a vědci a politici se pod ostrým dohledem veřejnosti přou, zda konopí pro léčebné účely legalizovat.

Účinnými látkami obsaženými v konopí jsou **kanabinoidy**, z nichž nejvýznamnější je delta-9-tetrahydrokanabinol (THC). Poslední dekáda minulého století přinesla několik zásadních objevů v oblasti kanabinoidů. Nejprve byly izolovány kanabinoidové receptory CB₁ a CB₂. Zatímco CB₁ se vyskytuje v centrálním a periferním systému, CB₂ byl lokalizován na buňkách imunitního systému. Brzy poté byly identifikovány také endogenní agonisté těchto receptorů – tzv. endokanabinoidy.

Nejčastěji zmiňovanými oblastmi terapeutického využití kanabinoidů je léčba různých typů bolestí včetně migrény, nauzea a zvracení, hubnutí a ztráta apetitu u pacientů s AIDS, svalová spasticita u roztroušené sklerózy či míšních poraněních, Parkinsonova choroba, epilepsie a glaukom. **Rozšíření kanabinoidů v těchto indikacích brání nedostatek rigorózních důkazů o jejich účinnosti a zejména množství nežádoucích a potenciálně nebezpečných nežádoucích účinků** (psychomotorické a kognitivní poruchy, úzkost a panické ataky, akutní paranoia).

Poslední číslo časopisu British Medical Journal přineslo dva kvalitní systematické přehledy randomizovaných studií, které hodnotily účinnost a nežádoucí projevy kanabinoidů u pacientů s různými typy bolestí a u nemocných s nauzeou a zvracením indukovaným chemoterapií.

AKUTNÍ A CHRONICKÁ BOLEST

Cambellová a kol. systematicky vyhledávali randomizované kontrolované studie, v nichž byly kanabinoidy podávány pacientům s akutní, chronickou nenádorovou i nádorovou bolestí. V databázích Medline, Embase, Oxford Pain Databaze a cochrane Library našli celkem 20 takových studií, z nichž 11 nevyhovovalo požadovaným kritériím, a bylo proto vyřazeno.

Ze zbývajících **devíti studií**, jichž se zúčastnilo celkem **222 pacientů**, se pět zabývalo nádorovou bolestí (128 pacientů), dvě chronickou nenádorovou bolestí (2 pacienti) a dvě akutní pooperační bolestí (92 pacientů). Žádná ze studií nehodnotila přímo marihuanu aplikovanou kouřením – používány byly jednotlivé kanabinoidy (perorální THC, syntetický analog THC, benzopyranoperidin, intramuskulární levonantradol).

THC (5 až 20 mg), syntetický analog THC (1 mg) a levonantradol (1,5 až 3,0 mg) byly stejně účinné jako kodein v dávce 50 až 120 mg; účinnost benzopyranoperidinu byla na úrovni placeba. **Kanabinoidy tak nebyly v léčbě bolesti účinnější než kodein, přitom však měly množství nežádoucích účinků**, z nichž nejčastější byly útlum centrálního nervového systému, ospalost, sedace a další psychotropní účinky.

Většina z uvedených studií byla prováděna v 70. letech. Od té doby došlo k výrazným pokrokům v léčbě nádorové i pooperační bolesti, zejména s pomocí nesteroidních protizánětlivých léků (NSAID) a jejich kombinace s opioidy. Používání kanabinoidů v těchto indikacích tak není žádoucí.

V oblasti neuropatické bolesti, zejména se spastickou složkou, mohou mít kanabinoidy potencionální využití. Jejich zavedení však musejí předcházet kvalitní randomizované a kontrolované studie.

NAUZEJA A ZVRACENÍ

Také v této indikaci jsou názory na používání kanabinoidů velmi rozporuplné. V jednom výzkumu souhlasily dvě třetiny onkologů s tvrzením, že kanabinoidy jsou účinné v léčbě zvracení. V jiném byl kanabinoid dronabinol zařazen mezi devíti různými terapeutickými metodami na deváté, resp. šesté místo v léčbě mírné, resp. těžké nauzey.

Tramer a kol. našli celkem **30 randomizovaných studií (celkem 1366 pacientů)**, které porovnávaly kanabinoidy s antiemetiky u nemocných s nauzeou a zvracením indukovaným chemoterapií. Ani v tomto případě žádná studie nehodnotila marihuanu aplikovanou kouřením – testovány byly perorální nabilon a dronabinol (THC) a intramuskulární levonantradol.

Kanabinoidy se ukázaly jako účinnější antiemetika než prochlorperazin, metoklopramid, chlorpromazin, thietylperazin, haloperidol, domperidon, či alizaprid. Pravděpodobnost, že dojde ke kompletní kontrole nauzey, byla při podávání kanabinoidů 1,38krát vyšší (95% konfidenční interval 1,18 až 1,62); kompletní kontrola zvracení byla při používání kanabinoidů 1,28krát častější (95% konfidenční interval 1,08 až 1,51).

V analýze senzitivity však byla vyšší účinnost kanabinoidů prokázána **pouze u pacientů, kteří dostávali středně emetogenní chemoterapii** (frekvence nauzey či zvracení u kontrolní skupiny 25 až 75 procent). U nemocných s nízkou, či naopak vysoce emetogenní chemoterapií (frekvence nauzey nebo zvracení menší než 25 procent nebo vyšší než 75 procent) kanabinoidy účinnější nebyly.

Při podávání kanabinoidů se častěji vyskytovaly potencionálně přínosné vedlejší účinky (euforie, sedace, ospalost). Kanabinoidy byly také **preferovány pacienty** ve zkřížených studiích.

Užívání kanabinoidů však přinášelo také **častější nežádoucí účinky**, k nimž patřily zejména závratě, špatná nálada a deprese, halucinace, paranoia a arteriální hypotenze. Kanabinoidy také vedly k častějšímu přerušení léčby pro nežádoucí účinky.

U vybraných pacientů tak mohou být kanabinoidy užitečné jako náladu zlepšující adjuvancia pro kontrolu nevolnosti spojené s chemoterapií. Potencionálně závažné nežádoucí účinky však omezují jejich širší využití.

Většina z uvedených studií byla prováděna v 80. letech. V 90. letech však byly do praxe zavedeny antagonisté serotoninových receptorů (serotony), které mají, společně s kortikosteroidy, vyšší terapeutický index než antagonisté dopaminu (metoklopramid), butyrofenony (haloperidol) a fenothiaziny (chlorpromazin) tj. látky, s nimiž byly kanabinoidy srovnávány. Podle **doporučení Americké společnosti klinické onkologie** se při nízké emetogenní chemoterapii rutinně nepodávají žádná antiemetika, při středně emetogenní chemoterapii se podávají kortikosteroidy a při vysoce emetogenní chemoterapii kortikosteroidy v kombinaci s antagonisty serotoninových receptorů.

Výsledky obou systematických přehledů shrnuje ve svém komentáři profesor *Eija KALSO*: “Na základě současných znalostí může být podávání kanabinoidů doporučeno pouze v kontrolovaných klinických studiích u pečlivě vybraných stavů, pro něž neexistuje účinná léčba.” Takovým příkladem může být nedávno zahájená velká multicentrická studie, která hodnotí **kanabinoidy v kontrole bolesti a tremoru u roztroušené sklerózy**.

Campbell FA, Tramer MR, Carroll D, et al. Are cannabinoids an effective and safe treatment option in the management of pain? A qualitative systematic review. BMJ 2001; 32:13-6.
Tramer MR, Carroll D, Campbell FA, et al. Cannabinoids for control of chemotherapy induced nausea and vomiting: quantitative systematic review: BMJ 2001; 323:16-21
Kalso E. Cannabinoids for pain and nausea. BMJ 2001; 32:2-3

TOXIKOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ U UŽIVATELŮ DROG

S narůstající drogovou problematikou a potřebami klinických pracovišť stoupá i význam toxikologického vyšetření biologických materiálů.

V šedesátých a sedmdesátých letech bylo nejčastějším důvodem k toxikologickému vyšetření užívání a zneužívání léků. **V současné době je to vyšetření zejména na ilegální drogy**, nejčastěji metamfetamin (pervitin), opioidy (heroin), kanabinoidy (marihuana) a benzodiazepiny (Rohypnol).

Ukázalo se, že **potřeba toxikologického vyšetření je daleko častější** než se dříve předpokládalo. Biologickým materiálem je většinou pacientova moč a krev. V některých případech je **toxikologické vyšetření nezbytné pro potvrzení či vyvrácení klinické diagnózy a pro další terapeutický postup.**

Indikace pro toxikologické vyšetření:

- * akutní intoxikace,
- * podezření na užití drogy,
- * léčba uživatelů drog,
- * držitelé drog pro "vlastní potřebu",
- * některé specifické okolnosti
- * těhotné ženy,
- * podezřelé materiály a rostlinné části.

AKUTNÍ INTOXIKACE

Při těchto stavech **není vždy z anamnézy a klinického stavu jasné, o jakou látku, která intoxikaci způsobila, se jedná.** Situaci zhoršuje i užití několika látek současně, takže klinický obraz nemusí být tak jednoznačný, jako bývá po požití jediné látky. **Toxikologické vyšetření je pak urgentní a pro další terapeutický postup zcela rozhodující.**

Přitom nemusí jít vždy o podezření na užití drogy a výsledek toxikologického vyšetření může být pro klinika překvapením, zejména při užití více drog současně nebo krátce za sebou.

PODEZŘENÍ NA UŽITÍ DROGY

Množí se případy, kdy **o toxikologické vyšetření žádají policejní orgány**, které někdo zavolal k situacím, při kterých by se mohlo předpokládat užití drog.

Rovněž **některé školy posílají k vyšetření žáky**, u kterých mají podezření, že užívají drogy. Bývá to při změnách chování žáka, které ale nemusí být vždy způsobeno užíváním drog. Někdy stejný požadavek mají i **rodiče. Toxikologické vyšetření by mělo být**

provedeno u všech dopravních nehod a při pracovních úrazech, protože se množí užívání nejen drog, ale i léků a to jak v práci, tak i při řízení motorových vozidel.

Ve světě je běžné při kontrolách řidičů kontrolovat nejen požití alkoholu, ale i užití léků nebo drog. V USA speciálně vycvičení policisté dokáží ve více než 80 % určit požití drog řidičem, potvrzené toxikologickým vyšetřením.

Ve všech uvedených případech i negativní výsledky jsou jak pro vyšetřujícího, tak pro vyšetřovaného velmi důležité. Žáci mohou získat ověřený doklad o své abstinenci, stejně jako podezřelí zaměstnanci, řidiči nebo lidé podezřelí z trestné činnosti.

Při toxikologickém vyšetření většího počtu pacientů **lze někdy identifikovat stejného dodavatele**, a to podle znečištění nebo nedostatečného zpracování drogových prekurzorů.

LÉČBA UŽIVATELŮ DROG

Ambulantní léčbou pacientů užívajících drogy se zabývají zejména **ordinace AT pro prevenci a léčbu závislostí**, kterých je zatím nedostatečný počet.

Toxikologickým vyšetřením lze ověřit, zda pacienti, kteří jsou v protitoxikomanické léčbě, dodržují abstinenci a užívají předepsané léky. Je potřebné vyloučit i užívání jiných drog než pro které se pacient právě léčí.

Speciální situací je nutnost toxikologických kontrol při provádění detoxifikace od určité drogy. Tehdy je nutné mít jistotu, že pacient drogu, od které probíhá detoxifikace, skutečně neužívá a také že neužívá žádnou jinou drogu a naopak užívá léky předepsané při detoxifikaci.

Rovněž **při substituční léčbě** je nutné znát, zda pacient dodržuje deklarovanou abstinenci. Tu nejvíce porušují pacienti při určování optimální substituční dávky léku.

Nejčastěji užívanou substituční látkou je v současnosti **methadon**, při kterém pacienti nesmějí užívat zejména látky, které vedou k potenciaci účinku methadonu. To je velmi nebezpečné, a proto je opakované toxikologické vyšetření u pacienta, který je na substituci methadonem, nezbytné. **Potřebné je toxikologické ověřování dodržování abstinence, protože na výsledku pak závisí další léčebný postup u pacientů v léčbě.**

DRŽITELÉ DROG PRO VLASTNÍ POTŘEBU

Držení, přechovávání drog i pro vlastní potřebu v množství větším než malém je trestným činem podle § 187 a trestního zákona.

Formulace "množství větší než malé" se vykládá různě a různě se kvantifikuje. Malé množství by mělo být množství rovnající se denní potřebě, která je u uživatelů drog závislá na stupni tolerance.

To, že se jedná o uživatele drog, lze spolehlivě prokázat jen toxikologickým vyšetřením. Toto vyšetření se tak stává důležitým pro odlišení uživatele, majícího u sebe množství odpovídající jeho denní potřebě, sloužící k potlačení syndromu z odnětí nebo cravingu, od držitele, který drogy nebo určitou drogu neužívá vůbec, nebo od držitele, který má u sebe větší množství než odpovídá jeho eventuelní denní potřebě.

NĚKTERÉ SPECIFICKÉ OKOLNOSTI

Je tím myšleno toxikologické vyšetření **ve věznicích, které by mělo nejen ověřit možnost pašování drog do vězení, ale také včas identifikovat závislé uživatele** pro případnou potřebnou protitoxikomanickou léčbu. Mělo by se více používat i toxikologické vyšetření **v armádě, a to zejména u vojáků sloužících se střelnou zbraní a u vojáků se změnami chování**, které by mohly být způsobeny užíváním drog.

TĚHOTNÉ ŽENY

Toxikologické vyšetření se již **v některých prenatálních poradnách provádí**. Mělo by se provádět minimálně u každé ženy, **u které je podezření na užívání drog**. Některé ženy nerespektují požadavek neužívat v průběhu těhotenství žádné návykové látky, i když vědí, že může dojít k poškození plodu. **Některé děti se rodí i se syndromem z odnětí**. Problémem bývá **odřeknout si v těhotenství i cigarety a alkohol**. Ke včasnému odřeknutí užívání návykových látek nedochází někdy i z toho důvodu, že se ženy dozvědí o své graviditě poměrně pozdě.

PODEZŘELÉ MATERIÁLY A ROSTLINNÉ ČÁSTI

Kromě biologického materiálu přichází do úvahy i **vyšetření různých materiálů** (roztoků, prášků, injekčních stříkaček, apod.) **a rostlinných částí** nalezených například na místě dopravní nehody, u dítěte doma, u žáka ve škole a v dalších situacích. **Vždy se nemusí jednat o uživatele drog**. Do podezření, že užívá drogy, upadl například i žák, v jehož ztracené peněžence byla kromě dokladů i "psaníčka". Toxikologické vyšetření ukázalo, že se jedná o lék předepisovaný pacientovi lékařem.

Rovněž doma nalezené části rostlin, materiálů, prášků nebo roztoků přinášejí rodiče k vyšetření, zda se nejedná o drogu. Tam, kde je zevním ohledáním zřejmé, o jakou látku se jedná (nejčastěji jde o marihuanu), není pak toxikologické vyšetření, kromě forenzních případů, potřebné.

ODBĚR A ODESLÁNÍ VZORKŮ

U uživatelů drog posíláme nejčastěji **k toxikologickému vyšetření vzorek moči se žádostí o kvalitativní vyšetření**. Kvantitativní vyšetření nebývá většinou nutné, ale v případě potřeby je možné ho provést. **Výsledek toxikologického vyšetření může ovlivnit celá řada okolností a náhod** již před dodáním vzorku do toxikologické laboratoře. **Patří mezi ně zejména manipulace se vzorkem moči**.

Manipulace se vzorkem moči:

- * náhrada moče jinými roztoky,
- * náhrada moče močí jedince, který neužívá drogy,
- * používání přísad,
- * ředění moče po vymočení,
- * záměna nebo špatné označení vzorku,
- * nedostatečné množství moče (minimálně 50 ml vzorku),
- * dlouhé skladování, zejména za pokojové teploty,
- * vybavení silnému světlu,
- * kontaminace moče při manipulaci se vzorkem.

Podrobnější údaje neuvádím, protože by mohly případně sloužit jako instruktáž, jak manipulovat s močí pro toxikologické vyšetření. Při všech vyšetřeních zajímá nejen lékaře, ale i pacienty, užívající návykové látky, za jak dlouho po užití lze ještě hledanou drogu v moči zjistit. **Doba**, po kterou lze drogu v moči zjistit, **je velmi rozdílná** a závisí nejen na množství drogy a délce jejího užívání, ale také na citlivosti užitých metody a zejména na druhu drogy. Ani v tomto případě není vhodné tyto údaje zveřejňovat, protože se zobecňují bez ohledu na zjištěné okolnosti a mohou vést i ke snaze mařit toxikologické vyšetření. Výjimkou

snad mohou být údaje o marihuaně, protože její detekce v moči má relativně dlouhý interval.

Doba, po kterou je zjištěitelné užití marihuany			
Množství	20 ng	←citlivost→	100 ng
1-2 cigarety	3-5 dní		2-3 dny
Více než 5 cigaret	20-70 dní		14-33 dní
Pasivní kouření	1-2 dny		nezjistitelné

HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ TOXIKOLOGICKÉHO VYŠETŘENÍ

Výsledky toxikologického vyšetření by měl hodnotit kvalifikovaný lékař, který musí zohlednit řadu údajů nutných pro kvalitní klinické hodnocení laboratorního vyšetření. Některé z nich ukazuje následující přehled.

Údaje potřebné pro správné hodnocení toxikologické vyšetření:

- * užití jedné nebo více drog v anamnéze,
- * výše podané látky,
- * způsob užití,
- * frekvence užívání,
- * metabolismus,
- * idiosynkrazie,
- * tolerance.

UŽITÍ JEDNÉ NEBO VÍCE DROG

Výsledek toxikologického vyšetření moče nemusí být vždy v souladu s anamnestickými údaji o užití drog. **Pacienti mají tendenci všechny užívané drogy před odběrem vzorku neuvádět** a teprve na základě toxikologického vyšetření řeknou pravdu. Situace je složitá při užití více drog současně nebo v krátkém časovém sledu. Tím může být změněn klinický obraz a teprve toxikologické vyšetření ukáže, jaké drogy pacient užil.

VÝŠE PODANÉ LÁTKY

Údaje pacientů o výši dávky užívané drogy bývají většinou nepřesné, a to i při snaze uvést pravdu. Neznají nikdy ani čistotu drogy, ani její koncentraci. Užívané množství odhadují podle peněžní částky, kterou za drogu zaplatili.

ZPŮSOB UŽITÍ

Řada drog se dá užívat více způsoby, které i u stejné drogy může uživatel střídat. Jedná se o užívání per os (ústí), polykáním, cucáním, šňupáním, inhalováním, kouřením a injekční aplikací, nejčastěji nitrožilní. Podle toho se mění i rychlost vstřebávání a vylučování užívané drogy. To ovlivní jak klinický průběh, tak i výsledek toxikologického vyšetření. Někteří příležitostní kuřáci marihuany, kteří neinhaliují, nešlukují kouř, mohou mít výsledky toxikologického vyšetření negativní. Naopak u pasivních kuřáků s dlouhodobou, opakovanou expozicí může být při použití dostatečně citlivé metody výsledek pozitivní.

FREKVENCE UŽÍVÁNÍ

Ani tyto údaje nejsou vždy přesné, stejně jako doba posledního požití drogy. Frekvence užívání se mění podle dostupnosti drogy a podle nálevnosti syndromu z odnětí. **S malou frekvencí užívání drog se setkáváme u experimentátorů a tzv. rekreačních nebo**

víkendových uživatelů. S pravidelným užíváním se krátí intervaly mezi jednotlivými dávkami.

METABOLISMUS

U jednotlivých drog může být **metabolismus ovlivněn poškozením jater nebo ledvin, genetickým poškozením, absencí enzymů a dalšími okolnostmi**, o kterých je potřebné uvažovat případ od případu. Je proto nezbytné znát vstřebávání, distribuci a eliminaci jednotlivých drog a jejich metabolitů i možné interakce mezi jednotlivými drogami. Je tím dána i doba, za kterou ještě můžeme očekávat pozitivní výsledek toxikologického vyšetření. Výsledky mohou být rozdílné po jednorázovém užití a při dlouhodobém užívání, zejména u drog s pomalým vylučováním.

INTERAKCE

Při užívání drog může docházet k jejich vzájemnému ovlivňování. Změnu klinického obrazu pak pomůže vysvětlit výsledek toxikologického vyšetření. **K interakci může dojít i mezi drogou a léky**, ať již předepsanými lékařem, nebo z volného nákupu. Řada léků obsahuje komponenty užívané jako prekursor pro ilegální výrobu drog. To samozřejmě ovlivní i výsledek toxikologického vyšetření. Proto je nutné znát užívané léky a jejich složení.

TOLERANCE

Snášenlivost určité drogy se většinou zvyšuje s dlouhodobým užíváním drogy a klesá po jejím vysazení. Stejně množství drogy může být pro někoho letální, pro jiného zcela nedostatečné k potlačení syndromu z odnětí. Příkladem může být užívání **heroinu, u kterého je minimální letální dávka (MLD) 100 mg**, ale závislí s vysokou tolerancí přežívají denně několikrát vyšší dávky. Každý uživatel by měl být upozorněn na možnosti změny tolerance, zejména po provedené detoxifikaci a po následné abstinenci. Vzhledem k neznalosti koncentrace užívané látky může uživatel v některých případech překročit tolerovanou dávku a ohrozit svůj život. **Známá jsou úmrtí po bílém heroinu**, který obsahuje vyšší procento účinné látky než dosud užívaný hnědý heroin.

IDIOSYNKRAZIE

Projeví se po podání určité drogy **nedostatečnou nebo naopak zvýšenou reakcí než je obvyklé**. Toxikologické vyšetření zde pomůže odhalit především stavy, kdy i po požití drogy se klinicky nejeví žádné příznaky.

ZÁVĚR

Z uvedených údajů je zřejmé, že toxikologické vyšetření, zvláště moče, se stalo samozřejmým požadavkem ordinací AT pro prevenci a léčbu závislostí a ostatních zdravotnických zařízení, která pečují o uživatele drog. Lze očekávat, že požadavky na toxikologické laboratoře budou dále stoupat. **Toxikologické vyšetření by se proto mělo stát dostupným pro každého klinického pracovníka.**

AKUTNÍ INTOXIKACE MARIHUANOU (kazuistika z atologie)

Pacienta P. L., nar. 1974, přivezla do naší ordinace AT pro prevenci a léčbu závislostí policie. Zadrželi ho v jedné mateřské škole, odkud učitelky volaly, že je ohrožuje nějaký člověk, který chce školku vyhodit do povětří, když nedostane klíče od obce, kterou celou koupil. V ordinaci již o svém úmyslu vyhodit mateřskou školu do povětří nemluví. Chvillemi pláče, neví, co se s ním děje, je občas neklidný, čeká, až pro něho přijede táta, ten ale již zemřel, neví, co se s ním stalo.

Dělali nějaký kalendář s n-chebrou a b-printem. On ten kalendář vymyslel s týmem lidí, ale ti ho okradli. Chtěli, aby padnul komunismus. Rok 2000 nastane, jen když tým lidí udělá časopis a kalendář. Praha 1 je komunistická, tým lidí neví, kde je. Já, Robert a Kamil jsme se viděli v Praze 3. Musíme všichni k Ad'ovi, ten všechno vymýšlí. Musíme jet do Německa, jinak nenastane rok 2000, nastane chaos. Tým musí být na jednom místě, všichni se musíme schovat.

Pacient je orientován jen svojí osobou, dezorientován místem i časem s inkohorentním myšlením pod vlivem paranoidních bludů. Jeho nálada kolísá od úzkostné lakrimozity až k projevům heteroagresivity.

Máme podezření na intoxikaci drogami, ale odběr moče se v naší ordinaci AT nepodařil. Během vyšetření sedí pacient sklesle na židli, ale náhle vyskočí a dá se na zmatený útěk. Po zadržení je **odvezen do psychiatrické léčebny s diagnózou akutní psychotické poruchy,** kdy je kromě jiného potřebné vyloučit i vliv drog.

POBYT V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ

V léčebně u pacienta pokračují paranoidní projevy: divní lidé chtějí ovládnout svět. Přes internet dostává divné, zakódované zprávy, počítače to tu všechno zničí. Je v telepatickém spojení se "složenými lidmi", stále se ho na něco ptají, je to hodně nebezpečné. Prožívá světy, které prožívat nechce. Dobrovolný vstup nepodepíše, je tam tisková chyba a to on pozná, protože chtěl vydávat časopis. Ten papír prostě není v pořádku a na takové věci je potřebné dávat si pozor. Marihuana byla úplně všude, on ji jedl jako bujón, byla hodně divná. Dává ji i ostatním jako dárek. (Policie prohledala dům, ve kterém bydlel. Našla asi 3 kila sušené marihuany. Ty údajně sám pěstoval.) **Projevy akutní intoxikace druhý den ustupují, pátý den naléhá pacient na propuštění.** Je již bez psychotronických příznaků a **zcela nekritický k abúzu drog.** Odmítá nabízenou režimovou odvykací léčbu. Byl proto propuštěn na vlastní žádost a obeznámen s možným rizikem předávkování. **V moči** při toxikologickém vyšetření byly nalezeny **pouze kanabinoidy,** ale ve velmi vysokém množství **1738 ng.**

Závěr: Intoxikace THC při abúzu marihuany.

Terapie: Perfenazin 1-1-2, Chlorprotixen 50 1-1-2.

DISKUSE

Uvedenou toxickou psychózu by mohly způsobit některé návykové látky, ale výskyt po užití marihuany byl očekáván jen s malou pravděpodobností. Příklad ukazuje, jak je nezbytné toxikologické vyšetření při všech akutních intoxikacích a jak překvapivý může být toxikologický nález. Obyčejně je podezření na užití tzv. "tvrdých drog" a téměř nikoho nenapadne, že i **"měkká droga" může vyvolat akutní psychózu.** V tomto směru není žádný rozdíl mezi drogou měkkou a tvrdou a tato terminologie by měla vymizet alespoň z odborných publikací. Je na čase, aby si i široká veřejnost uvědomila, jak nelogické a zavádějící je toto rozdělování, protože stejné následky nebo stejné projevy se mohou objevit u různých drog, bez ohledu na jejich označení.

MUDr. Karel Hampl, CSc., vedoucí lékař Ordinance AT pro prevenci a léčbu závislosti NsP Mělník

Literatura u autora

Přetištěno s laskavým svolením z LÉKAŘSKÝCH LISTŮ, přílohy ZDRAVOTNICKÝCH NOVIN, číslo 30, ročník 2001.

DROGOVÝ PROBLÉM NEBO ZNAMENÍ DOBY ?

Rudolf RUBEŠ, Městská policie Praha

V tomto článku bych chtěl upozornit na to, jak takzvaný drogový problém je mnohdy vytvořen nekomunikativností a neuvědomováním si základních věcí ve vztazích mezi lidmi. Rodiče mnohdy nepovažují za nutné hovořit se svými dětmi o drogách a informovat je o všech úskalích, která jsou s tímto problémem úzce spjata a to i přes tu skutečnost, že k informacím je dnes možné se dostat celkem bez větších problémů. Stačí tedy jen projevit zájem.

Místo toho jsem se spíše setkal s výmluvami typu "mé dcery či syna se takovéto věci netýkají, protože oni jsou slušná rodina a jejich dítě by k něčemu takovému nikdy neskouzlo".

Drogový problém mladých lidí, rodiče také mnohdy rádi spojují s tzv. kriminálními živly" a lidmi, kteří bezcílně bloudí ulicemi města. A tak jen alibisticky říkají, že vlastně to není problém jejich dětí a tím pádem i rodičů jako takových "spořádaných rodin".

Opak však může být pravdou. Rodiče stále více zabraní do svých problémů všedního dne, začnou říkat svým náctiletým dětem, že by si měli uvědomovat svoji odpovědnost k životu a přitom kontrolu nad nimi ztrácí, bez toho aby si uvědomili možné negativní důsledky. Mladý člověk v tomto věku má spoustu otázek a hledá na ně odpověď.

Je špatné, když se mu dostává odpovědi, která není příliš prozíravá - proč to potřebuješ vědět? Ty snad bereš drogy? O co se to zajímáš? To jsou odpovědi, které mají spíše účinek odpudivý a říkají mladému člověku - neptej se. Navíc, odpovídat na otázku otázkou je velice nezodpovědné a svědčí to o tom, že rodiče nechtějí ani problém probírat a také je zcela možné, že nechtějí přiznat, že o něm nic neví.

A tak pokud se chce mladý člověk o něco dozvědět, musí se svou otázkou obrátit na své soukmenovce či kamarády, kteří třeba už podle toho co říkali ti druzí, ledacos zkusili a také zažili. A zde je vlastně první možnost dostat velice jednostranné a zcestné informace. Např. "Kdo nezkusil ten neví, nebo nemůže pochopit".

Ale i doktor, který léčí nemocné, nemusí prodělávat všechny choroby svých pacientů, dyž ví, ak je vyléčit.

Také je možné, že se mladý člověk dostane do party lidí, která mu může imponovat především tím, že se nějakým způsobem odlišuje od ostatních, třeba stylem hudby apod. Může to být i parta lidí, která nemá problémy s prospěchem ve škole, a tak ani rodiče se o ně příliš nestarají. Jejich volný čas nemá žádnou strukturu, až do doby, než je začne spojovat již výše zmiňovaná parta, kde mohou mít řadu společných zájmů. A zde si při těchto diskusích mohou mladí lidé hledat odpověď na otázky, na které jim doma rodiče odmítli zodpovědět. Právě v partách je možné, že dojde k prvnímu experimentálnímu zneužití drogy. Tady se začínáme dostávat na hranici toho čemu se říká počátek konce. A vinu můžeme dávat mnoha faktorům ve společnosti, jako je špatná komunikace v rodině, uspěchané a složité době, kdy na sebe lidé mnohdy nemají čas a komunikují pomocí mobilních telefonů, místo toho, aby se třeba sešli a popovídali si o problémech v "teple rodinného krbu".

Je jasné, že šedivost všedních dní si chce mladý člověk nějak zpestřit. Kam ale jít, když kapesné je malé a za mnoho věcí se dnes musí platit nemalé finanční částky. To například znamená, že mnoho sportovních odvětví je jen pro takového mladého člověka, kterého podporují rodiče a to mnohdy nemalými finančními částkami. Zajít si na nějakou kulturní akci, to chce také peníze. A společnost se dnes nedívá a nebere v potaz poměry v rodině. Matka samoživitelka tak stěží unese finanční náročnost potřeb při sportování svého syna či dcery a také časté navštěvování hodnotných kulturních akcí. Co tedy takovému člověku zbývá? Nejlevnější je asi scházet se s partou lidí, kde si mohu povykládat a třeba i

poslechnout muziku společných zájmů. Na tom není nic špatného, pokud skupina nezačne mít jasné rysy organizovanější party, kde se mladí scházejí za určitým cílem, jakým může být třeba i experimentování s drogou. V takovéto partě jedinec může mnohdy náhle změnit své zájmy, či styl hudby. A s tímto pochopitelně souvisí i změna chování. Se svou partou se nenudí a myslí si, že ho podporuje v jeho názorech a chování. A je to vlastně pravda. Ten člověk tu podporu má, protože v partě má určité postavení, které tato skupina lidí toleruje a vyzvihuje jej třeba přezdívkou. Mnohdy uznání party je větší než u rodičů, kde je mladému člověku na otázku odpovězeno otázkou, či odhazovačnou odpovědí typu "mladej a blbej", "co vás v tý škole učeň" apod.

Rodiče si nevšimnou ani toho, že jejich syn nebo dcera např. změnili styl oblékání zájmy, postoje k určitým otázkám apod. Vlastně v daném období rodiče nevnímají, že se mění osobnost člověka v oblasti jeho postojů k životu a to třeba patologickým směrem. Toto je stav, který se v budoucnu může vymstít, ale je pravdou, že se může jednat o přechodný stav a vše se postupně upraví do toho správného životního postoje. Je ale nutné, aby tyto okamžiky postřehli rodiče a mohli i oni přispět k tomu, aby se vše urovnalo.

Já sám jsem jako strážník městské policie, který vykonával preventivní programy na školách a také volnočasové preventivní programy v rámci prevence kriminality pod záštitou Ministerstva vnitra ČR, zažil, že když jsem se bavil s mladými lidmi ve věku kolem 15 let o tom, co by udělali, když by jim nabídnul jejich "kamarád" drogu s doporučením, že je to fajn, tak mi asi 60 % těchto mladých lidí odpovědělo, že by si jí asi vzalo a experimentovalo. Právě tuto skutečnost by si měli uvědomit především rodiče a hovořit právě o těchto otázkách a možných životních situacích se svými dětmi. Předsunout jim tento problém, ale né v podobě, já jsem rodič - ty dítě, nýbrž v pořadí jsme na jedné lodi a jsme partneři - tedy jako dospělý s dospělým.

Při rozhovoru není hanbou přiznat, že jako rodič něco nevím. Vždyť dnešní doba jde tak rychle dopředu v mnoha odvětvích a proto nemohu vědět všechno. Ale informace můžeme třeba společně hledat a sdělovat si je v rodině navzájem a tím se vědomostně obohacovat a zároveň o nich i diskutovat.

Pokud se však již stane, že naše dítě bere drogy, je nejlepší se obrátit na odbornou pomoc, než aby jsme dítě odsodili jen za to, že se jednou rozhodlo v životě nesprávně. Není tedy na místě, aby rodiče dítěti vyčítali, jak oni se o něj starali a ono se jim takhle odvděčilo. Je to velmi krátkozraké řešení.

V základních věcech to znamená :

Vědět jaké má dítě zájmy a v případě, že se náhle změnily snažit se zjistit proč?

Důvody je mnohdy dobré znát i proto, abychom nenutili svého syna či dceru do něčeho co je ale vůbec nebaví.

Také je dobré mít přehled zda přátele, které měl, má i doposud. Pokud je změnil tak se pokusit zjistit co jej k tomu vedlo.

Pokud se objeví v souběhu všech již nastíněných událostí i záškoláctví, či náhlá změna prospěchu signalizuje to zřejmě, že něco není v pořádku.

A to nemusí být pochopitelně jen drogy. Pokud již rodiče kromě podezření najdou i hmatatelný důkaz v podobě náčiní, o kterém máme podezření, že by mohlo sloužit k přípravě nebo vpravení do těla, měli bychom asi vše konsultovat již s odborníky. Je také možné, že nám budou z bytu, či domu, mizet věci, které jsme dítěti koupili, jako je například zlatý řetízek, hodinky apod. Poté pokud se situace zhorší, může se ztrácet jak hotovost, tak i cenné věci v domácnosti. Vždy je však třeba nejednat ukvapeně a vyhledat odbornou pomoc.

Já sám jsem se s podobnými případy setkal. Rodiče jednali v mnoha případech velice ukvapeně a emocionálně. Pokud se mladý člověk dostane na hranici toho, že začíná experimentovat s drogou, mohou mu pomoci především jeho nejbližší, kteří mu pomohou

jeho problém řešit.

K tomu všemu co jsem zde zatím napsal ještě přidám jeden postřeh.

Mnoho rodičů při podezření, že jejich dítě bere drogy a to nitrožilně, chce vidět předloktí svého dítěte. To ale nemusí být jediným místem, kam lze vpravit drogu. Tato místa jsou dosti frekventovaná a je také pravdou, že čím je závislost na droze, která je aplikována intravenózně do těla větší, tím se i tato místa na těle stávají frekventovanějšími a při plné závislosti a nemožnosti najít vhodné místo na těle pro vpich, si drogově závislí lidé vpichují drogu alespoň tam, kde není místo zanícené, ale to již hovoříme o závislosti na drogách, kterou by jistě rodiče kteří se alespoň trochu zajímají co se děje se synem či dcerou dozajista zjistili a vyhledali odbornou pomoc.

O tom, že to co jsem již napsal, "jsou fakta které píše sám život", potvrzuje i tento pravdivý příběh mladého muže, kterého drogy přivedly až do vězení. Jmenoval se Martin.

Jeho příběh začal v Ostravě, kde bydlel v jednom z mnoha panelových domů. Měl mnoho zájmů, které mají mladí kluci, avšak nic v čem by příliš vynikal a čím by se mohl před ostatními pochlubit. Prostě obyčejný kluk. Až do puberty s ním žádné problémy nebyly, ale když mu bylo kolem 15 let, začal mít problém. Jaký? Chtěl být v něčem jiný než ostatní. Chtěl vyniknout aby si jej ostatní všimli a on nebyl jen jeden z mnoha kluků z Ostravy. Nechtěl být jen průměrným, který je v té šedi velkoměsta nikým. Z jeho tzv. průměrnosti se stával mindrák. Jiní kluci začali mít první vztahy s děvčaty, zatímco on byl velice nesmělý a s počtem kamarádů to také nebylo nejlepší. Vlastně skoro žádní. Nudil se a trápil právě nad tím, že jeho všedním život je vlastně nuda. Rodičům nedělal problémy a tak si svého syna zřejmě příliš nevšíмали a tím pádem nezjistili, že hledá v tomto věku mnoho odpovědí na své otázky.

Jednoho dne, který můžeme dnes s odstupem času nazvat startovacím dnem, dnem, kdy se mu začal svět měnit pod rukama potkal partu lidí, kteří ho vzali mezi sebe a jeho názory brali vážně. Cítil se po dlouhém čase jako někdo, kdo není jako ti ostatní a navíc dosáhl po krátkém čase postavení v partě, kde měl i svou přezdívku, která vystihovala to, co uměl. Jeho nápady a podněty při rozhovorech byli ostatními brány, což Martinovi zvyšovalo sebevědomí. Ale ještě pořád byl a cítil se jako někdo, kdo chce od života mnohem víc. Jednoho dne přišel do party nový kluk. Jmenoval se Karel a stal se v partě velkou autoritou. Martina však již od začátku bral, jako dobrého kamaráda kterého uznával. Vzájemně se začali navštěvovat a povídali si o všem co život v tomto věku sebou přináší. Při jednom z mnoha setkání donesl Karel marihuanu ve formě jointu. Po krátkém přemlouvání zvítězila zvědavost a to bylo vlastně první experimentování s drogou. Z experimentu se po krátké době stala zcela běžná záležitost, kdy si na diskotéce běžně jednoho nebo dva jointy dali. Jak říkal Martin, pro zlepšení nálady. Po nějakém čase seznámil Karel Martina se svým kamarádem, který měl možnosti celkem bez problémů sehnat nějaké drogy. Nabídka přišla celkem záhy. Co takhle pervitin. Martinovi řekl "hele zkus a uvidíš sám .Je to super vodvaz. dyž ti to nepojede tak toho necháš." Karel si "péčko" již občas vzal a tak Martin dlouho neváhal a vzal si ho taky a cítil se jako člověk, kterému leží svět u nohou. Pocit jeho sebejistoty ještě více umocnilo, že na diskotéce, kterou ten večer navštívil sbalil svoji první holku. Dny utíkaly a Martin s Karlem pokaždé když šli na nějakou akci, si tu jednu dávku dali, aby to mělo tu správnou atmosféru. Ta doba, kdy s drogou experimentovali byla ta tam a začala nastupovat závislost. Martin začal mít stavy, kdy se bez drogy cítil jako svázaný, měl období, kdy jediné na co myslel, byla droga. Začal zanedbávat školu, ale i sám sebe. Když drogu měl, byl v pohodě a frajer. Když měl však nouzi, nebylo s ním k vydržení. Byl na své okolí nevraživý. A rodiče? Ti jen říkali, že s ním cloumá puberta. Martin potřeboval neustále přísun peněz na své uspokojení a tak postupně prodal hi-fi věž, cédečka a zlatý řetízek co dostal od rodičů. Ale i tyto zdroje byly po chvíli pryč a Martin potřeboval další a další peníze. Kamarád Karla, který Martinovi nabídnul poprvé pervitin, ho vyslechl a řekl, že v sehnání hotovosti nevidí žádný

problém. Zítra ho zavede za kamarádem, který mu pomůže ty peníze sehnat.

Martin si již v té době aplikoval Pervitin injekčně. Ztratil již mnoho přátel a dívka se kterou se seznámil na diskotéce ho opustila. Rozešla se s ním, protože nedokázala pochopit, proč je pokaždé tak jiný. Začala se ho bát, protože nikdy nevěděla co udělá.

Peníze, které si mohl vydělat u Karlových "kumpánů" nebyly pochopitelně zadarmo. Karlův kamarád jej zavedl k muži, který Martinovi přislíbil dávku Pervitinu, kdy bude potřebovat, ale za práci, která je tzv.za pět prstů. Jednalo se o skupinku lidí, která si organizovaně tipovala automobily a vykrádala je. Pár lidí hlídalo a pár kradlo. Jednalo se o autorádia, kufříky, nebo mobilní telefony. Prostě vše, co mělo nějakou hodnotu a dalo se zpeněžit.

Rodiče od Martina až v této chvíli zjistili, že bere drogy a doslova ho vyhodili na ulici jako budižkničemu, který zneužil jejich dobroty. Bylo mu již 18.let a tak se pro Martina stala ulice domovem a kriminalita živností ve které se zdokonaloval. O tom, že tento stav neměl dlouhého trvání snad nemusím ani psát. Při jedné akci, kdy vykrádali automobil je zadržela policie a Martin putoval do vězení.

Když jsme se spolu bavili, zeptal jsem se ho , "jestli po skončení trestu bude žít jinak - lépe". Na to mi odpověděl, "že neví, protože žít svobodně a jednat sám za sebe je velmi těžké. Pokud se mi nebude dařit asi zase podlehnu, sklouznu a zase se možná ocitnu za mřížemi".

Na tomto pravdivém příběhu mladého člověka si můžeme jasně uvědomit, že mladí lidé opravdu potřebují na své otázky odpovědi .

Nedovolme tedy, aby jim je zodpovídali ti, kteří si říkají

"DOBŘÍ PŘÁTELÉ"

VÝVOJ PSYCHIATRIE V DĚJINÁCH IV.

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

VÝVOJ PÉČE O DUŠEVNĚ CHORÉ V ČECHÁCH

V Čechách nebylo ve středověku o duševně choré vůbec pečováno. Největšími velmoži v této době byli panující kníže a církev, která při kostelech a klášterech zřizovala ústavy veřejného charakteru, to je řádové nemocnice, eventuelně útulky pro starce, slepce a jiné. Tím pozvolna vznikala středověká soustava nemocnic a chudobinců, zvaných všeobecně „hospitály“, které byly vesměs svěřeny pod správu některé klášterní řeholi. Ošetřujícím personálem byli mniši anebo jeptišky a nehygienický stav těchto špitálů byl příčinou vysoké úmrtnosti nejen nemocných, ale i zdravotnického personálu.

K hospitalizaci v těchto klášterních anebo světských špitálech mohli být přijati také ojediněle klidní duševně choří, kdežto neklidní duševně choří byli zavíráni a odsuzováni k tělesným, případně hrdelním trestům s plnou odpovědností za činy a výroky, kterých se dopustili pod vlivem své duševní choroby. Kulturní historie lékařství poskytuje i u nás dostatek dokladů o soudních procesech proti duševně chorým, obviněným z čarodějnictví. Navíc se dochovaly takzvané *smolné knihy*, jež jsou smutným dokladem o způsobu zacházení s duševně chorými v Čechách.

Zřizování klášterních špitálů bylo u nás zahájeno v 10. století. Používáme-li označení „u nás“, máme tím na mysli hlavní město Prahu, která v naší historii vždy byla dějištěm všech změn a událostí ve veřejném životě českého národa.

Bylo by ovšem chybou, kdybychom se domnívali, že ve všech středověkých pražských klášterních špitálech mohl být přijat každý nemocný; především byli přijímáni ti, kdož měli nějaký nadační nárok anebo mohli pořídit odkaz ve prospěch špitálu, a teprve potom na zbylá místa byli uloženi nemajetní a chudí.

Ojediněle byli do těchto klášterních špitálů přijímáni klidní duševně choří, ale byli zde ponecháni svému osudu a pobytem ve špitále byli pouze chráněni od ústrků a posměchu, s nimž by se mimo řeholní nemocnici běžně setkávali. O nějakém léčení těchto duševně chorých nelze vůbec hovořit, a prováděli-la se vůbec nějaká léčba, tedy to byly jen modlitby, exorcismus a zaklínání ďábla.

Po stránce finanční se nevedlo klášterním špitálům špatně, a jak mnišská, tak i světská administrativa měla v nich dobré zaopatření. Husité, kteří viděli v klášterních nemocnicích jednak rozkošný život jejich administrátorů, jednak smutný osud několika chudobných, vymýtili u nás tuto klášterní nemocniční soustavu, špitály rozbořili a mnichy vyhnali z Prahy. Sami se však nedovedli vypořádat s konkrétními povinnostmi veřejné zdravotní péče o chudé a nemocné. Poměrně brzy se u nás opětovně začalo vyzývat k milosrdenství nad chudobnými a nemocnými. To již ale zvolna nastupovala renesance 15. a 16. století a s ní se hlásila o slovo nová společenská třída uprostřed feudální společnosti, to je výrobci, obchodníci a měšťanstvo vůbec.

Na struktuře nově zřízených pražských nemocnic z doby renesance je zřetelně vidět, jak administrativní i léčitelská iniciativa přešla z klášterních nemocnic do civilních rukou, to je na měšťanstvo, které si svým vzrůstajícím vlivem vynutilo veřejnou správu města, a tím i organizování veřejné léčebné péče. To vše bylo pod patronací vládnoucích králů, kteří tomuto rozvoji zdravotnictví v Praze celkem přáli a nikterak jej nebrzdili. Jinak tomu bylo v porenasančním období 17. a 18. století, které u nás bylo charakterizováno opětným posílením moci církve a habsburského feudalismu.

Konec 18. století byl již ve znamení počínajícího rozpadu feudálního společenského řádu. Bylo to období bouřlivého rozvoje materialistického světového názoru, který mimo jiné

vyzdvíhal mimo jiné také sílu a schopnost rozumu. Různé osvícenecké reformy byly nutným a zákonitým důsledkem růstu nových hospodářských společenských vztahů uvnitř rozkládajícího se feudálního zřízení. Pod tlakem této nové, v té době pokrokové ideologie došlo také u nás k dalekosáhlým reformám na úseku veřejného zdravotnictví. V Praze bylo zrušeno devět klášterních špitálů, nevyhovujících jak hygienicky, tak svou stavební zaostalostí, a na místo nich zřídil Josef II. několik sociálních a zdravotně léčebných institucí, jako chorobinec (únor 1789), porodnici (srpen 1789) a Všeobecnou nemocnici (listopad 1789).

POČÁTEK SYSTEMATICKÉ PÉČE O DUŠEVNĚ CHORÉ V ČECHÁCH

Počátek systematické péče o duševně choré v Čechách je nutné položit do roku 1783. Teprve v tomto roce se Praha, která měla tehdy asi 70 000 obyvatel, začala soustavně starat o duševně choré a jejich nemocniční umístění. Došlo k tomu pod tlakem světových a zejména evropských revolučních změn. Tehdejší Evropa byla v myšlenkovém varu a dynamická síla nových myšlenkových proudů a humanitních idejí přiměla Josefa II. mimo jiné k vydání dvorního dekretu, kterým nařídil, aby při Nemocnici milosrdných bratří v Praze bylo zřízeno oddělení pro duševně choré kněze. Toto opatření nemohlo trvale vyhovovat. Nemocnice milosrdných bratří mohla podle svých stanov přijímat pouze nemocné muže, nikoliv ženy, a z duševně chorých mužů pouze kněze a nižší duchovní. Proto v roce 1784 byla celá špitální budova u sv. Bartoloměje vyhrazena pro ošetřování duševně chorých mužů a část klášterní nemocnice U alžbětinek byla vyhrazena pro ošetřování duševně chorých žen. V roce 1789 byla určena jedna celá budova v nově zřízeném chorobinci na Karlově pro ošetřování klidných a tichých duševně chorých starých osob obojího pohlaví.

Otevřením azylu pro duševně choré kněze bylo prvním signálem vývoje další psychiatrické péče v Praze, ke kterým došlo rozhodným způsobem v roce 1790. Tento rok však netvoří již jen mezník, nýbrž je to přímo skok dopředu v péči o psychotiky v Čechách; tímto rokem počínaje byly položeny základy dalšího rozvoje později samostatné české psychiatrie. Pod vlivem francouzské revoluce došlo v Čechách k dalekosáhlým reformám na poli veřejného zdravotnictví.

Císař Josef II. byl ovlivněn jednak novou ideologií, jednak zdravotnicko-pokrokovým myšlením Dr. G. Van Swieteny, osobního lékaře své matky Marie Terezie. S císařovým souhlasem začal provádět reformu zdravotní péče v rakouských zemích, tedy i v Čechách.

Císařským rozhodnutím z roku 1787 bylo stanoveno, aby se započalo ihned se stavbou a adaptací ústavu šlechticů na Karlově náměstí, to je s výstavbou nové Všeobecné nemocnice v Praze, a – což je velmi důležité - aby nedílnou součástí této nemocnice tvořil takzvaný blázinec (Tollhaus), umístěný izolovaně v nádvoří nemocnice.

Nová pražská nemocnice byla otevřena 1. listopadu 1790 a téhož dne byl dán do provozu i první samostatný ÚSTAV PRO DUŠEVNĚ CHORÉ V PRAZE, tehdy pro celé Čechy, který byl řádně lékařsky řízen a spravován.

Vybudováním tohoto „blázince“ byly u nás vytvořeny pevné základy a předpoklady pro humánní léčbu duševně chorých.

PRAŽSKÝ ÚSTAV PRO CHOROMYSLNÉ

Pražský ústav pro duševně choré byl v roce 1790 vybaven na svoji dobu nanejvýše dobře, jak zařízením tak i prostorově; královský český zemský protomedik prof. Dr. Tadeáš Bayer popsal v roce 1793 jeho zařízení takto: „Byla to dvoupatrová budova, zdí obehnaná, která uzavírala zahradu, sloužící k procházkám duševně nemocných. Každé poschodí mělo centrální chodbu, probíhající délkou celé budovy, ze které vedly dveře do 19 pokojů a do

místností pro opatrovníky. Celá dvoupatrová budova byla určena pro 57 nemocných, takže zprvu každý z nich měl samostatný pokojík, teprve později byli dáváni dva nemocní do jedné místnosti. Přízemí bylo určeno pro muže, první patro pro ženy, druhé bylo sice společné, ale mříží od sebe oddělené a sloužilo jako oddělení třídní. Pokoje byly vydlážděny pálenými cihlami, okna - vysoko uložená – byla opatřena mřížemi. Horní polovina dveří do každého pokoje byla z mřížoví, aby tam mohl v zimě proudit teplý vzduch z kamen, umístěných na každém konci chodby. Každý pokojík měl vlastní odpad, který ústil do společného kanálu. Studniční pitná voda a užitková říční voda byly vedeny rourami do budovy. Každé oddělení bylo vybaveno lehátky, nosítky, vanami a protipožárními potřebami. Lůžka pro klidné nemocné byla opatřena slamníkem, prostěradlem, žíněným podhlavníkem, vlněnou prošívanou dekou, povlečenou pruhovaným kanafasem.

Pro neklidné nemocné byla lůžka umístěna jen půl stopy nad zemí, stěny byly vypolštářovány, aby nemocný byl chráněn před sebepoškozením.“

Prvním lékařským ředitelem nově zřízené pražské Všeobecné nemocnice a zároveň též prvním primářem nově zřízeného Ústavu pro duševně choré při pražské nemocnici byl Dr. Tadeáš BAYER, zemský promedikus a profesor lékařství na tehdejší pražské univerzitě. Nemocnici a takzvaný blázinec řídil až do roku 1805.

Kolem roku 1820 došlo k dalším závažným rozhodnutím, týkajícím se pražského takzvaného blázince. Tato rozhodnutí znamenala další důležitý článek ve vývoji psychiatrické péče u nás: pražský ústav byl totiž přeplněn, od jeho založení v roce 1790 až do roku 1820 jím prošlo téměř 3000 nemocných. Tomuto počtu duševně nemocných nemohla již původní budova stavěna pro 57 nemocných vyhovovat. Bylo nutné pomýšlet na vybudování nového, většího ústavu pro choromyslné. Dalším rozhodnutím z roku 1821 bylo nařízení vyučovat na pražské univerzitě o choromyslnictví pro nastávající lékaře, s občasnými návštěvami duševně nemocných.

Pro nové umístění duševně chorých byl roku 1822 nejprve pronajat a roku 1826 pro psychiatrii definitivně zakoupen klášter u sv. Kateřiny, vzdálený asi dvě stě metrů od Všeobecné nemocnice. Po zakoupení byl klášter náležitě adaptován a přebudován, takže Praha měla pro duševně choré důstojný azyl. Zřízením ústavu u sv. Kateřiny se začíná nová, úspěšná kapitola ve vývoji psychiatrické péče v Praze, poněvadž tento ústav mohl pojmout 260 nemocných a mohla v něm být pěstována psychiatrie již jako samostatné odvětví medicíny.

Roku 1829 došlo k naprostému osamostatnění pražského ústavu u sv. Kateřiny po stránce lékařské. Ústav byl zbaven své lékařské závislosti na interním oddělení Všeobecné nemocnice a počínaje tímto rokem byli vždy dva lékaři jmenováni výhradně již jen pro Ústav choromyslných, a to jeden z nich jako vedoucí lékař (primář) a druhý jako lékař ústavní a primářův zástupce (sekundář).

Počínaje rokem 1829 bylo tedy možno pěstovat v Praze psychiatrii jako samostatný vědní obor pod vlastním odborným lékařským vedením, pořizovat si vlastní psychiatrickou písemnou dokumentaci. Tímto rokem se také začíná pozdější slavná éra pražské psychiatrie.

Literatura :

VENCOVSKÝ Eugen: Psychiatrie dávných věků, vydavatelství UK Karolinum, 1996
ISBN 80-7184-226-5

OD STARCE Z HORY K ...

Miloš VANĚČEK

Benátský kupec Marco Polo strávil 17 let v Číně na dvoře Kublaj chána a prošel velkou část Asie. Příběh o „Starci z hory“ se mu vtiskl hluboko do paměti a po návratu z dlouhé cesty jej vylíčil:

Šejch Hasan ibn Sabáh uplatňoval svůj vliv v zemích ležících mezi Kaspickým a Středozemním mořem. Šejchovi, fanatickému sektáři, se podařilo zmocnit se proslulé pevnosti Alamút strmící se na vrcholu hory s příkrými srázy, pro normálního smrtelníka nepřístupnými. Všichni sousedé se ho báli a nikdo se neodvážil postavit se proti němu; kdo mu přišel do cesty, byl nemilosrdně zničen. Zahaloval se tajemstvím a tím byl pro své současníky ještě obávanější. Jedni ho pokládali za čaroděje a druzí v něm viděli boha. Kolem tajemné moci „Starce z hory“ se šířily všemožné neuvěřitelné zkazky. Ten kdo se dostal do šejchových služeb, zůstal mu oddán až do smrti. Jak to a proč? Nikdo nevěděl.

Jednoho dne dorazil ke dvoru Hasana ibn Sabáha mladý muž proslulý silou a odvahou. Než se představil novému pánu, byl pozván aby se nasytil a odpočinul si v palácové zahradě. Mladík, který přišel, aby vstoupil do šejkových služeb, pojednou upadl do hlubokého a slastného spánku. Poprvé vdechoval opojné vůně ráje, nenasytně vychutnával božské rozkoše a měl pocit, že se vznáší v bájném světě jako anděl. Byl právě na vrcholu blaha, když mu někdo nabídl hořký nápoj, po kterém se náhle probudil. Ráj jako zázrakem zmizel a mladý muž po něm toužebně vzdychal.

Najednou zaslechl ve své blízkosti přísný hlas: „Věz mladíče, že v mých rukou se nacházejí i klíče od světa snů, z něhož jsem tě právě přivedl. Nyní znáš velikost mé moci. Budeš mě poslouchat a budeš mě následovat. Budeš plnit mé rozkazy bez jediného slova. Jdi a služ!“

„Stařec z hory“ se mohl od toho okamžiku plně spolehnout na svého nového sluhu a věrného vojáka - *ASASÍNA*. Jejich cílem byla destabilizace mocenských poměrů vraždami politických představitelů a příchod moci ší'itských vůdců. Vraždy prováděli fanatici sekty údajně pod vlivem drog (asasín z arabského hašíší, česky poživac hašíše, franc. nájemný vrah). V roce 1256 byl Alamút dobyt Mongoly.

AFGHÁNISTÁN: MAKOVÝ KVĚT V HLAVNI PUŠKY

„Po všechna ta léta jsme podporovali bojovníky za svobodu. Velitelům mudžáhidínů jsme jasně řekli, že naše podpora končí, budou-li mít cokoli společného s drogami. Musí omezit produkci drog, neboť pro nás je nepřijatelná situace, kdy my pomáháme mudžáhidínům a oni podporují produkci i obchodování s drogami.“

Tisková konference Melvyna Levitzkyho, náměstka sekretáře pro mezinárodní drogové problémy, která se konala 2. dubna 1990 v Americkém kulturním středisku v Islámábádu.

Cannabis a mák jsou v Afghánistánu tradičními plodinami. Mák byl původně používán pouze jako léčivo a tuto funkci si stále zachovává. Je to jediná šlechtěná rostlina rostoucí až po nadmořskou výšku 2 800 metrů. Od vypuknutí džihádu se produkce pozvolna rozvíjela, a to ze dvou důvodů. Na jedné straně dovolila zcela nedostatečná kontrola ústřední vlády na rozsáhlém území obchodníkům-překupníkům rozšířit činnost, na níž záviselo přežití odboje. Na druhé straně nutila válečná devastace rolníky specializovat se na pěstování máku. V roce 1989 byla v Badachšánu odhadnuta produkce opia na 838,56 tun. Tento dohad byl později revidován na pouze 183,24 tuny. Samotné Spojené státy americké odhadovaly produkci

celého Afghánistánu v roce 1989 na 585 tun, připouštěly ovšem, že snížení produkce s rokem 1988 (850 tun) zaviniily hlavně špatné klimatické podmínky.

DŽIHÁD A HEROIN

Jeden americký novinář si všiml, že u každé vsi je vidět maková pole, představující polovinu obděláné výměry. Velitel Národní islámské fronty Ahmad Akbar, který měl oblast pod kontrolou mu sdělil: „Až budeme v islámském státě, zakážeme pěstování opia a cannabisu. Teď je to povoleno, protože potřebujeme peníze na svatou válku. Mudžáhidíni nedostávají od svých stran dost peněz a musejí pěstovat mák, aby si mohli koupit kalašnikovы. Obyvatelstvo zase potřebuje kupovat potraviny. Obilí roste dlouho; Rusové jej mohou v době sklizně spálit, ale mák roste rychle.“

Jelikož se Američané domnívali, že se Sověti z Afghánistánu nestáhnou, chtěli, aby je válka stála co nejvíce, aby do ní zcela zabředli. Hikmatjár se však pro své ideologické a náboženské postuláty mnohem více věnoval boji se svými politickými soupeři, než boji se Sověty a vládními jednotkami. Dějiny afghánské války jsou tak poznamenány masakry, které spáchali muži z Hibzi islámí, počínaje 10 členy Džamáatu v prosinci 1978 a konče 30 vojenskými veliteli, kteří se roku 1989 vraceli se setkání s Masúdem a padli do léčky. V Pěšávaru byla zavražděna stovka intelektuálů za to, že dávali příliš najevo sympatie k západním idejím a mnoho dalších muselo uprchnout.

V roce 1987 se sovětská vojska stáhla do oblasti menší než 10% území Afghánistánu a v roce 1988 odešla. Důležitou se stala konsolidace nových mocenských center. Afghánistán byl vždy kmenovou společností a válka etnickou diferencí nejen neodstranila, nýbrž často spíše vyhrotila. Příjmy z opia umožňovaly místním potentátům posílit svou moc a velkým rodům zajistit ochranu. Tam, kde dříve stačilo k udržení jednoho údolí 10 loveckých pušek, bylo zapotřebí 50 kalašnikovů, tedy 15 000 dolarů. Jelikož USA omezily dodávky zbraní a brzy je měly zcela zastavit, bylo třeba nalézt rychle nový zdroj financování.

ZROD HNUTÍ TALIBAN

Hnutí TALIBAN vzniklo jako islámské konzervativní hnutí "Hledačů pravdy" či "Studentů", v uprchlických táborech v Pákistánu mezi Paštúny, většinovým afghánským etnikem. V letech 1994 – 96 obsadilo téměř celé území Afghánistánu.

Ustavilo režim na bázi koránu a šariy s přísnými společenskými předpisy. Ženy se nesmějí objevit na veřejnosti v oděvu, který je zcela nezahaluje, a zakazuje se jim pracovat mimo domov. Zákazy se týkají rovněž hudby, tance a filmu. Existují náboženské soudy a veřejně se popravuje. Přestože válečný stav s etniky na severu země, které se odmítají podříditi hnutí Tálíbán pokračuje, v ostatních částech země skončila dlouhodobá válka všech proti všem.

Právě mnohaletá válka má za následek to, že Afghánistán je v současné době největším producentem opia. Dodavatelé opia jej nakupují po tunách v jihoafghánské provincii Hellmand. Město Sangin je bezkonkurenčně největším opiovým trhem na světě. Leží na konci úmorné trasy v samotném srdci provincie kontrolované Talibanem, která vyprodukovala v roce 1999 4 600 tun afghánského opia. Sangin nabízí opium ze tří jihoafghánských provincií – Hellmandu, Kandaháru a Orozgámandu.

V roce 2000 vydali afghánští vůdci Talibanu zákaz pěstování opiových makovic. Zákaz pěstování máku setého připravil chudé zemědělce o takřka jediný zdroj příjmů. Nynější prudký pokles ceny surového opia až na polovinu dosavadní hladiny, tj. 250 dolarů za kilogram, přiměl vůdce Talibanu k opačnému rozhodnutí. Světovému trhu s narkotiky tak

hrozí pěstitelé opia s Afghánistánem zaplavením levným heroinem. Chtějí tak využít nečekaného odvolání zákazu. Mají čas, protože pole musí být osetá do poloviny října.

Literatura:

LABROUSE Alain : Drogy, peníze, zbraně, THEMIS 1998, ISBN 80-85821-54-0

BABOIAN Dic.: Vstupenka do pekla, Orbis Praha 1974

CHAPON Jean-Cloude: Tuny opia v poušti, Příloha Práva

Vybrané tituly z nakladatelství GRADA

A: Vzdělávací software

1. Multimediální příručky - ta nejnázornější výuka práce s počítačem

Naučit se efektivně pracovat s textovým editorem, tabulkovým kalkulátorem nebo databází může být i pro úplného začátečníka velmi snadné. Po vložení CD-ROM do počítače se spustí výukový program, který vás již dále povede při získávání potřebných dovedností. Přátelské prostředí programu, jednoduše, přehledně a srozumitelně napsaný text, množství názorných doprovodných barevných obrázků, komentované videosekvence podrobně ukazující jednotlivé probírané činnosti, vhodně zařazené opakování a procvičování získaných znalostí, intuitivní snadné ovládání programu - to vše je zárukou, že po několika málo sezeních u počítače budete překvapeni, co všechno již díky těmto moderním programům umíte. První dva programy jsou koncipovány pro verzi MS Office 2000, jsou však velmi dobře použitelné i pro majitele starších verzí. Výuku lze rovněž provozovat i na PC, na kterých MS Office nainstalován není vůbec. V nabídce máme i výhodné vícenásobné licence pro školy, firmy a školicí střediska. Všechny tituly jsou vhodné jak pro základní a střední školy, tak pro vzdělávání dospělých. Protože představují tu nejnázornější formu výuky, jsou ideální i pro samostudium.

MS Word 2000 - multimediální příručka pro každého

Tento vynikající výukový titul vás systematicky naučí dokonale využívat možnosti moderního textového editoru počínaje podrobným a velmi názorným výkladem nejjednodušších operací, přes formátování písma a odstavců, styly, opravy a úpravy dokumentu, užití šablon, až po práci s obrázky, vytváření tabulek a hromadnou korespondenci. Program získal prestižní ocenění Chip Tip 5/2001.

690 Kč, Katalog. č.: 9311

MS Excel 2000 - multimediální příručka pro každého

V programu jsou probírány možnosti od jednoduchých operací, přes sestavování vzorců a vkládání funkcí, až po vytváření grafů, užití databází, filtrů a kontingenční tabulky. Titul získal Chip Tip 3/2001 a byl oceněn jako nejlepší exponát výstavy Schola Nova 2001. Letos v červenci byl v rámci soutěže Best Czech Multimedia vyhlášen nejlepším vzdělávacím multimediálním titulem roku.

690 Kč, Katalog. č.: 9312

Word 2002

Multimediální příručka pro každého

Microsoft Office XP přináší uživatelům řadu zlepšení, která z tohoto mohutného systému vytvářejí skvěle vyvážený celek. Příručka k novému textovému editoru Word 2002 navazuje na úspěšnou koncepci předchozích multimediálních učebnic, je však ještě o něco podrobnější, rozsáhlejší a propracovanější.

690 Kč, Katalog. č.: 9323

Excel 2002

Multimediální příručka pro každého

Nejnázornější výuka práce s tabulkovým kalkulátorem, jakou je možné si vůbec představit. Podrobný odborně fundovaný a názorný výklad, videosekvence ukazující probírané činnosti, možnost procvičování i testování získaných znalostí dovedou i začátečníka rychle na velmi solidní pokročilou úroveň.

690 Kč, Katalog. č.: 9324

Access 2002

Multimediální příručka pro každého

Výklad základních principů relační databáze. Uživatel se naučí vytvářet databáze se vzájemně provázanými tabulkami. Dozví se o práci s tabulkami, definování filtrů, formulování dotazů a vytváření výstupních sestav. Program představuje i publikování databáze na Internetu, její údržbu a ochranu dat.

690 Kč, Katalog. č.: 9325

2. Významný protidrogový projekt ve finále

Drogy - smrtelné nebezpečí

Tento moderní vzdělávací program, koncepcí podobný úspěšnému titulu Sexuální výchova, se ve velké šíři kvalifikovaně zabývá oblastmi, které souvisejí s drogovou problematikou. Podává také základní informace o jednotlivých drogách a otevřeně uvádí i rizika a následky jejich konzumace. Popisuje vznik závislosti, její formy a důsledky a proč je tak těžké se jí zbavit. V dalších kapitolách se uživatel dozví, co o této problematice říká zákon, jak se ke drogám staví společnost a jaká řešení nabízí. Hlavním cílem tohoto díla je prevence, zároveň však nabízí pomoc všem, kteří již drogám propadli. Program seznamuje s institucemi a organizacemi, které pomáhají drogově závislým, a s náplní jejich činnosti. Titul je velmi rozsáhlý, drogovou problematiku pojímá z mnoha úhlů pohledu. Jeho atraktivní multimediální zpracování jej činí zajímavým pro mládež. V programu se nementoruje, mladý člověk je v něm přesto postupně a nenásilně veden ke správnému pohledu na problematiku a k vytvoření žádoucích životních postojů. Primárně je určený pro věkovou skupinu 12-18 let, obsahuje ale také mnohé velmi užitečné informace pro všechny rodiče, učitele a vychovatele. Multimediální CD-ROM představuje vynikající nástroj také pro všechny drogové preventisty a terénní pracovníky.

790 Kč, Katalog. č.: 9752

3. Tip na vánoční dárek pro vaše dítě

Těšíme se do školy

„... Když jsem měl příležitost seznámit se s touto didaktickou pomůckou, kterou teď rodiče a pedagogové berou do rukou, neustále jsem musel myslet na našeho velkého Jana Amose Komenského. „Ten by se divil a měl radost.“ říkal jsem si. Vždyť to je vlastně jeho idea, která je tu podána sice v hávu moderním a pomocí technologie takřka zázračně, ale v podstatě stojí na základech pevných a dobře ověřených. ...“

prof. PhDr. Zdeněk Matějček, CSc.

Roztomilý titul koncipovaný podle vzdělávacích programů MŠ zábavným způsobem vytváří, rozvíjí a procvičuje dovednosti potřebné pro úspěšný vstup dítěte do první třídy. Protože se výuka na ZŠ k těmto tématům opět vrací, poslouží dílo velmi dobře i prvňáčkům. Program má snadnou obsluhu - dítě dostává pokyny hlasem a jednoduše ovládá počítač myší. Za dobrý výkon při plnění úloh je také možno hrát sérii jednoduchých her. Rodičům a učitelům aplikace rovněž nabízí možnost podrobného vyhodnocení úspěchů dítěte. Určeno pro děti ve věku 4-7 let.

590 Kč, Katalog. č.: 9951

Hrajeme si s písmenky

„... Program je vynikající po stránce didaktiky výuky elementárního čtení v prvním ročníku základní školy i po stránce pedagogicko-psychologické.“

PhDr. Zdeněk Krivánek, CSc.

katedra primární pedagogiky PedF UK

Program navazuje na velmi úspěšný titul Těšíme se do školy, je však určený o něco starším dětem. Hravou a zábavnou formou celkem deseti různými způsoby naučí předškoláky rozpoznávat tvary písmenek a s prvňáčky důkladně procvičuje znalost písmenek a skládání slov z písmen a ze slabik. Pro žáky od 2. třídy obsahuje zajímavé obtížnější úlohy. Odměnou za dostatečný počet správných odpovědí je hra. Zabudována je možnost podrobného vyhodnocení znalostí a pokroků dítěte. Rodiče mohou zadávat rozsah úloh i jednoduše přidávat úkoly vlastní. Díky tomuto programu malý uživatel snadno a dobře zvládne českou abecedu a správné psaní slov. Titul je také velmi vhodný pro všechny dyslektiky. Zjednodušená disketová verze pro méně výkonné počítače bez zvukové karty viz katalogové číslo 9410. Určeno pro děti ve věku 5-9 let.

590 Kč, Katalog. č.: 9409

SGP Baltík 3

Máte-li doma šikovné dítě ve věku 9 - 15 let, které chcete zabavit tvůrčí činností, pak mu určitě pořídte tento moderní grafický programovací a kreslicí nástroj. Díky propracované vestavěné nápovědě a ozvučenému průvodci se malý uživatel velmi snadno sám naučí nejenom dobře ovládat PC, ale také základním principům moderního programování. Možnost práce ve 3 úrovních obtížnosti: skládání obrázků, sestavování příkazů a vlastní programování. CD-ROM je dodáván s dětskou učebnicí programování.

1455 Kč, Katalog. č.: 9300

B: Psychologie, psychiatrie a medicína

Soudní psychiatrie a psychologie

/Pavel Pavlovský a kolektiv/

Publikace přináší nejnovější poznatky z oboru soudní psychiatrie a psychologie včetně změn legislativních. Seznamuje zejména nelékaře s novou psychiatrickou nomenklaturou, sjednocuje co možná nejvíce názory znalců na obtížné problémy oboru, a za tím účelem seznamuje čtenáře s řadou zajímavých kazuistických sdělení. Titul bude zajímavý také pro vyšetřovatele, soudce, soudní znalce a právníky.

295 Kč, 17×23 cm, 184 stran, 80-247-0181-2, Katalog. č.: 2043

Soudní lékařství

/Kolektiv autorů/

„ Kniha je svým pojetím určena nejen lékařům, kdy každý bude ve výkonu svého povolání postaven do situace se soudní problematikou, ale mluvíme-li o zákonných normách, pak další okruh zájemců je v řadách celého justičního aparátu, vyšetřovatelů a policistů, a to na všech úrovních. Učebnic přináší cenné poznatky nejen pro právo trestní, ale i pro právo civilní. Domnívám se s určitou hrdostí, že tato učebnice je jednou z nejlépe koncipovaných na světě. “

z recenze prof. Dr. O. Fryce, Institut de Médecine Légale, Faculté de Médecine, Université de Geneve

690 Kč, 17×23 cm, 600 stran, 80-7169-728-1, Katalog č.: 1446

Léčba drogových závislostí

/Frederick Rotgers a kol./

Obsáhlá publikace kolektivu amerických, australských a britských odborníků. K jejímu vzniku vedla různorodá zjištění. Na jedné straně epidemiologické studie prokazující, že u téměř 20 % populace USA byly diagnostikovány poruchy spojené s užíváním psychoaktivních látek. Dále zde byla potřeba vytvořit novou koncepci léčebných programů pro klienty s PSUP. Pomoci v porozumění jejich individuálním potřebám a seznámit je s teoretickými základy i praktickým využitím daných terapeutických směrů. Řešena je i integrace psychoterapie a farmakoterapie.

262 Kč, 17×23 cm, 264 stran, 80-7169-836-9, Katalog. č.: 2022

Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti

/Petr Weiss a kol./

Kniha se zabývá aktuální problematikou sexuálního zneužívání dětí. Poskytuje přehled o různých aspektech tohoto jevu z pohledu velmi zkušeného psychologa, sexuologa, psychiatra i pedagoga. Jsou v ní uvedeny poznatky o výskytu sexuálního zneužívání u nás i ve světě a o jeho následcích v psychickém vývoji dětské oběti.

249 Kč, 17×23 cm, 212 stran, 80-7169-795-8, Katalog. č.: 2030

Proč muži nežehlí - čtení o mužích a ženách

/Anne a Bill Moir/

Zamyšlení nad rozdílnými postoji, životními styly, názory a chováním žen a mužů v závislosti na hormonálních a jiných odlišnostech obou pohlaví. Kniha je psaná velmi poutavě, srozumitelná laikům, a tak není divu, že se stala předlohou úspěšného televizního seriálu. Uvede do problematiky studií pohlavní odlišnosti (tzv. gender studies) a mnohým odborníkům poslouží jako východisko ke klinické práci, např. v oblasti partnerského či rodinného poradenství. Kniha místy až znepokojující, vzrušující a polemická. V mnoha zemích se proto stala bestsellerem.

269 Kč, 17×23 cm, 212 stran, 80-7169-945-4, Katalog. č.: 2525

O rodičích, dětech a drogách

/Martin Hajný/

Cílem publikace je představit široké veřejnosti, především pak rodičům a pedagogům, problematiku návykových látek, legálních i zakázaných, a ukázat rodičům jak účinně chránit vlastní děti před riziky užívání drog. Kniha poskytuje rovněž praktické návody co dělat, když se dítě dostane do skutečných problémů se závislostí. Čtení zpestřuje řada konkrétních příběhů.

115 Kč, 15×21 cm, 136 stran, 80-247-0135-9, Katalog. č.: 2521

Sociální pediatrie

/Jiří Dunovský/

V současném vývoji zdravotní péče se stále zřetelněji jeví zdraví a jeho poruchy jako integrální entita podmiňovaná celou řadou nejrůznějších faktorů. Z nich sociální složka vystupuje stále více do popředí. U dětí a dorostu navíc je tato skutečnost vázaná na vývojový aspekt, časovou dimenzi. V ní je stále zřejmější poznání, že čím je dítě mladší, tím větší a všestrannější pozornost a péči vyžaduje. A to v nejužší návaznosti na rodinu či adekvátní náhradu za ni.

198 Kč, 17×23 cm, 284 stran, ISBN 80-7169-254-9, Katalog. č.: 2007

C: Počítačové příručky

Začínáme s počítačem - v rekordním čase

Všichni nemohou být počítačovými odborníky, ale každý se může stát běžným uživatelem osobního počítače. A právě k zvládnutí začátků uživatelské práce s počítačem by měla tato kniha posloužit. I naprostý počítačový laik tu má příležitost srozumitelným způsobem nahlédnout do světa počítačů a porozumět základním pojmům.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0010-7, Katalog. č.: 7601

Píšeme ve Wordu - v rekordním čase

Kniha je určena pro uživatele, kteří teprve začínají pracovat s textovými editory a s počítači vůbec a chtějí si rychle osvojit základní postupy při vytváření a upravování dokumentů. Výklad jednotlivých funkcí je doprovázen praktickými příklady, pomocí nichž se čtenáři seznámí s možnostmi, které textový editor Word nabízí.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0008-5, Katalog. č.: 7602,

Dokonalejší texty ve Wordu - v rekordním čase

Kniha přímo navazuje na první díl příručky - Píšeme ve Wordu. Čtenáři budou postupně pronikat do dalších tajů textového editoru Word a seznamovat se s funkcemi, které umožní vytvořit složitější a vzhledově bohatší dokumenty. Značně se rozšíří počet typů dokumentů, které budete umět pomocí Wordu získat.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0043-3, Katalog. č.: 7128

Počítáme v Excelu - v rekordním čase

Kniha má za úkol srozumitelnou formou ukázat, že Excel není program pro úzkou skupinu vyvolených čtenářů, ekonomů, finančníků, matematiků a statistiků nebo programátorů a správců sítí, ale že si v tomto programu najde své prakticky každý, nejen ve svém zaměstnání, ale také pro zábavu a domácnost.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0009-3, Katalog. č.: 7181

Tabulky a grafy v Excelu - v rekordním čase

Kniha přímo navazuje na první díl příručky - Počítáme v Excelu. Autor předpokládá, že již ovládáte základní operace s tabulkovým kalkulátorem, a zasvětil vás do funkcí Excelu podrobněji a hlouběji. Excel je velmi výkonný program obsahující řadu funkcí a možností, pro běžnou práci je však třeba jen určitá skupina činností, a tak cílem této knihy je vybrat ty sofistikovanější funkce, které jsou určeny pro běžného uživatele.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0084-0, Katalog. č.: 7185

Hledáme na internetu - v rekordním čase

Vzhledem k velké dynamičnosti internetu kniha klade důraz na informace trvalejšího charakteru, tak aby uživatele nevyvedly z míry změny, se kterými se v průběhu příštího vývoje této "sítě sítí" pravděpodobně setká. Poskytuje však i množství konkrétních příkladů vyhledávání a porovnání výsledků různých vyhledávacích metod a nástrojů.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0011-5, Katalog. č.: 7342

Elektronická pošta v Outlooku - v rekordním čase

Kniha se věnuje službě, kterou může každý uživatel počítače využívat díky programu Outlook Express, jenž je součástí zřejmě nejrozšířenějšího operačního systému Windows. Seznámí vás nejen se základními teoretickými pojmy a principy fungování elektronické pošty, ale především s aplikací Outlook Express tak, aby se práce s ní stala docela běžnou a samozřejmou každodenní činností u počítače.

88 stran, 79 Kč, 115 x 210 mm, 80-247-0048-4, Katalog. č.: 7341

Internet pro právníky

Publikace přichází na pomoc nejen lidem z oblasti práva, ale také všem ostatním, kteří hledají odpovídající zákon, výsledek soudu, či výpis firmy z obchodního rejstříku. Věnuje se také nejznámějším vyhledávacím centrálám, které může každý využít při hledání svého problému. Přestože je kniha věnována především právníkům k urychlení a usnadnění práce s internetem, může být nápomocná prakticky každému.

128 stran, 89 Kč, A5, 80-247-0056-5, Katalog. č.: 7365

Word 2002 - podrobný průvodce začínajícího uživatele

Kniha si klade za cíl srozumitelnou formou přiblížit čtenářům základní i pokročilejší práci s textovým editorem Word 2002. Po úvodním uceleném výkladu základních funkcí si rozšíříte právě získané znalosti a poznáte řadu funkcí, které doplňují postupy při vkládání a formátování textu. Autor upozorňuje i na předávání údajů mezi Wordem a jinými programy, jakož i na provázanost Wordu s internetem.

196 stran, 195 Kč, B5, 80-247-0150-2, Katalog. č.: 7184

Excel 2002 - podrobný průvodce začínajícího uživatele

Publikace si klade za cíl seznámit čtenáře s nejdůležitějšími funkcemi tabulkového kalkulátoru Excel 2002. Je určena pro začátečníky, kteří mají základní znalosti práce s počítačem a chtějí se s tímto programem seznámit trochu podrobněji. Kniha je doplněna velkým množstvím názorných obrázků a příkladů, na kterých je vysvětlována daná problematika.

220 stran, 195 Kč, B5, 80-247-0157-X, Katalog. č.: 7130

Word 2002 - snadno a rychle

Tuto knihu by si měli pořídit všichni, kteří se chtějí s Wordem 2002 spřátelit rychle a efektivně, a to na praktických příkladech, bez příliš odborného výkladu tak, aby kniha byla srozumitelná i laikům. Nemusíte tedy Word v podstatě vůbec znát, a přesto dospějete velmi brzy k vytčenému cíli - naučíte se s Wordem pracovat a využívat jej.

128 stran, 89 Kč, A5, 80-247-0156-1, Katalog. č.: 7129

Excel 2002 - snadno a rychle

Publikace si klade za cíl jednoduchou a přístupnou formou seznámit čtenáře s tabulkovým kalkulátorem Excel 2002. Autor se snažil vybrat to nejdůležitější, co může začínající uživatel od Excelu požadovat, a předat své zkušenosti čtenáři srozumitelným a přehledným způsobem. Kniha je doplněna množstvím praktických rad a nápadů.

128 stran, 89 Kč, A5, 80-247-0149-9, Katalog. č.: 7183

PowerPoint 2002 - snadno a rychle

Kniha je určena všem čtenářům, kteří se chtějí rychle a efektivně naučit pracovat s prezentačním programem PowerPoint 2002. Výklad je doprovázen mnoha praktickými příklady a z hlediska vstupních znalostí přizpůsoben laickému uživateli. Po úvodním seznámení s programem se autor zaměřuje na konkrétní témata od prezentace jako takové, přes snímky a jejich upořádání, až po jednotlivé objekty.

128 stran, 89 Kč, A5, 80-247-0155-3, Katalog. č.: 7276

Outlook 2002 - snadno a rychle

Kniha je určena nejširšímu okruhu čtenářů, kteří se chtějí naučit pracovat s moderním prostředkem k efektivnímu využívání času. Po seznámení se základními pojmy a s prostředím programu Outlook 2002 se naučíte využívat jeho základní složky - Kontakty, Kalendář, Úkoly, Deník, Poznámky.

128 stran, 89 Kč

Access 2002 - snadno a rychle

Publikace popisuje stejnojmenný databázový produkt firmy Microsoft, který je součástí programového balíku Microsoft Office XP. Čtenář se seznámí se základy práce v tomto programu, s tvorbou jednoduché databáze, dále pak s využíváním tabulek, dotazy, filtry a sestavami, ukládáním dat na internetu a jejich bezpečností.

128 stran, 89 Kč, A5, 80-247-0154-5, Katalog. č.: 7070

Nebojte se počítače - snadno a rychle

Kniha je určena naprostým začátečníkům, kteří se chtějí naučit pracovat s počítačem. Autor postupně vysvětluje důležité základy uživatelské práce jako jsou principy ovládání operačního systému a základy ovládání nejvíce

používaných programů. Pro seznámení s počítačem zvolil autor čtivou formu výkladu s množstvím praktických rad a nápadů využitelných při každodenní práci bez zbytečného zabíhání do teoretických podrobností.
128 stran, 89 Kč, A5, 80-247-0101-4, Katalog. č.: 7009

Internet a §§§

Vysoko ceněná publikace docenta Smejkal, předního českého odborníka na počítačové právo, přináší unikátní informace a neměla by chybět v knihovně žádného právníka či počítačového odborníka. Kniha reflektuje všechny služby poskytované prostřednictvím Internetu a nově je obohacena o nejaktuálnější problematiku elektronického podpisu a s ním spojených právních aspektů.
272 stran, 199 Kč, A5, 80-247-0058-1, Katalog. č.: 7344

Informace

Tituly z nakladatelství GRADA Publishing můžete písemně, telefonicky nebo faxem objednávat na adrese:

Zákaznický servis, GRADA Publishing, s.r.o., U Průhonu 22, 170 000 Praha 7

Tel.: 02/20 386 511, 02/20 386 512, 0603/26 20 18, Fax: 02/20 386 400, E-mail:

obchod@gradapublishing.cz

Internetový katalog a obchod: **www.grada.cz**

Speciální stránka o výukových programech: **www.grada.cz/vp**

AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ, s.r.o.

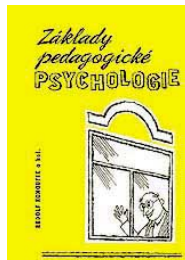
Akademické nakladatelství CERM vzniklo v r. 1993. Jeho činnost je zaměřena především na vydávání odborné a studijní literatury ve formě vysokoškolských učebnic, odborných příruček, skript, sborníků. Nakladatelství vydává celostátní odborný časopis Soudní inženýrství, který se věnuje problematice soudního znalectví v technických a ekonomických oborech, a literaturu pro soudní znalce. Zajímavá je též edice ITEM – podpůrné texty pro pedagogické pracovníky z literatury, dějepisu, psychologie, filozofie, ekonomie, zeměpisu, dějin a současnosti církví. Příležitostně nakladatelství vydává i beletrii – povídky, poezii. Nakladatelství vlastní dvě prodejny literatury – v prostorách Stavební fakulty a Podnikatelské fakulty a Fakulty strojního inženýrství VUT v Brně.

Adresa nakladatelství: Purkyňova 95a, 612 00 Brno

tel., fax: 05/4124 4189

e-mail: cerm.sro@volny.cz

<http://www.volny.cz/cerm.sro>

Rudolf Kohoutek a s kol.: **Základy pedagogické psychologie**

Publikace z oblasti psychologie výchovy a vzdělávání dětí i dospělých je určena učitelům, vychovatelům, ale také sociálním a řídicím pracovníkům. Zabývá se mimo jiné psychologii vyučování, problematikou učení, zkoušení, osobností učitele a žáka a vztahy mezi nimi.

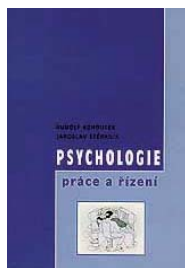
(125,-Kč, 184 stran)

Rudolf Kohoutek : **Osobnost a sebepoznání studentů**

Publikace se věnuje problematice psychologie studentů po nástupu na vysokou školu, jejich adaptaci studijní, sociální i adaptaci v mezilidských vztazích. Vychází z teorie a praxe psychologického poradenství, z konkrétního průzkumu posluchačů VUT v Brně.

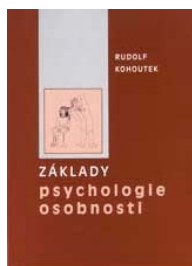
(110,-Kč, 100 stran)

Rudolf Kohoutek, Jaroslav Štěpáník: **Psychologie práce a řízení**

Autoři se zaměřili na dvě oblasti úzce spolu související – ekonomickou psychologii a psychologii managementu. V první části najdeme např. kapitoly o psychologii pracovní činnosti, aspektech pracovního prostředí, pracovních výkonech, bezpečnosti práce, výběru pracovníků, profesiogramech. Druhá část je zaměřena na osobnost manažera a jeho práci.

(150,-Kč, 224 stran)

Rudolf Kohoutek : **Základy psychologie osobnosti**

Příručka poskytuje základní přehled o psychologii osobnosti, který je východiskem pro formativní působení na vlastní osobnost i na psychiku jiných lidí. Zabývá se psychickými vlastnostmi, normalitou, motivacemi a vývojem osobnosti. Velkou část publikace tvoří praktický terminologický slovník.

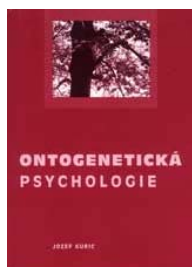
(160,-Kč, 264 stran)

Jiří Pokorný : **Psychologie pro každý den**

Určeno všem čtenářům, kteří mají zájem o zkoumání vlastních duševních dějů, o lepší poznání sama sebe. Psáno živým, populárním stylem, tabulky, obrázky, zajímavé citáty. Doplňeno slovníčkem základních psychologických pojmů.

(100,-Kč, 196 stran)

Jozef Kuric : **Ontogenetická psychologie**

Publikace poskytuje komplexní pohled na duševní vývoj člověka v celoživotním běhu od početí po smrt, přičemž každému vývojovému stádiu je věnována samostatná kapitola. Jde o moderní pohled na člověka v náročných podmínkách současného světa. Text je určen především budoucím učitelům základních a středních škol a výchovným pracovníkům.

(125,-Kč, 180 stran)

Albert Bradáč a kol.: **Soudní inženýrství**

Základní učebnice soudního inženýrství našeho předního odborníka. První část publikace se zabývá obecnou metodikou (od základních pojmů přes právní úpravy, znalecké úkony, podíl znalce při zajištění důkazu ke kapitolám o znaleckém posudku), druhá část uvádí do speciálních metodik soudního inženýrství (pojednává o znalecké činnosti ve stavebnictví, ve strojírenství, o analýze silničních nehod, o oceňování majetku, nerostných surovin, podniků...)

(1 260,- Kč, 725 stran, tabulky, grafy)

Porada, V. a kol.: **Kriminalistika.**

Učebnice je určena studentům vysokých škol technického zaměření, zejména studentům, absolventům studia technického znalectví a doktorandům soudního inženýrství, pořádaného Ústavem soudního inženýrství a strojní a stavební fakultou Vysokého učení technického v Brně a Ústavem soudního inženýrství Žilinské univerzity v Žilině. V textu je proto zvýrazněn teoretický a technický aspekt speciálních kriminalistických teorií, zejména učení o kriminalistických stopách, kriminalistické identifikaci, kriminalistických verzích, kriminalistické situaci, způsobech páčání trestného činu aj.

Kriminalistika je vzhledem k obsahu a formám výzkumu samostatným a rozsáhlé interdisciplinárním vědním oborem. Využívá vybraných metod a poznatků jiných oborů, jež aplikuje na svůj předmět zkoumání a vytváří kombinace poznatků v zájmu úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti. K vědním oborům, jejichž vybrané poznatky jsou v různé míře tvůrčím způsobem využívány, patří zejména fyzikálně matematické a technické obory, biologie, medicína, psychologie, psychiatrie, řízení, pedagogika a další. Důležité je dále využívání poznatků ze speciálních oborů, jako bioniky, biomechaniky, biochemie, kybernetiky, soudního inženýrství aj.

Pojetí kriminalistiky v této učebnici vychází z fyzikální interpretace a následného matematického zpracování základního kriminalistického problému, tj. správnou interpretací stop trestného činu tento čin rekonstruovat a identifikovat pachatele.

V některých částech je však učebnice využitelná i při výuce vybraných partií kriminalistiky (zejména některých nových metodik vyšetřování), soudního inženýrství, soudního lékařství a forenzní biomechaniky, na právnických fakultách a policejních akademiích v České i Slovenské republice, v rámci bakalářského, ale zejména magisterského a doktorandského studia, Ústavech soudního lékařství a kriminalistické, vyšetřovací a znalecké praxi.

Stupeň propracovanosti jednotlivých kapitol učebnice je dán úrovní znalostí, jež je požadována pro studenty před zahájením toho kterého studia. Důkladněji jsou proto pojednány partie, jejichž znalost není možno předpokládat (např. stručné pojednání o předmětu, systému a metodách kriminalistiky, pojednání o obecných otázkách metodiky vyšetřování trestných činů, na rozdíl od podrobně rozpracované problematiky kriminalistických stop, kriminalistické identifikace, kriminalistické situace, kriminalistických verzí, pojednání o jednotlivých v učebnici zařazených metodikách vyšetřování trestných činů, např. dopravních nehod, počítačové kriminality, softwarového pirátství, pojišťovacích podvodů, rasově motivované trestné činnosti, vražd, mimořádných událostí, krádeží motorových vozidel apod.).

Systematika učebnice je určitým kompromisem mezi klasickým pojetím systému kriminalistiky a dialektickými potřebami obsahu kriminalistiky zpracovaného pro daný účel, kde je zvýrazněn zejména logický a pragmatický aspekt. V učebnici, ve které, jak již bylo uvedeno, převládá teoretický a technický prvek, nejsou zařazeny některé kriminalisticko taktické metody, např. problematika domovní a osobní prohlídky, operativně pátrací činnost, rekognice apod. Rozdílnost oproti stávajícím učebnicím kriminalistiky, zpracovaným zejména pro právnické fakulty a policejní akademie, je i v pojetí struktury jednotlivých metodik vyšetřování, přístupu k zpracování obecných a dílčích kriminalistických teorií, systemizaci a výběru poznatků apod.

Kriminalistika je v pojetí autorů chápána a prezentována jako interdisciplinární samostatný vědní obor, jako základní policejní disciplína, která vychází zejména z potřeb vlastní policejní praxe. Velká většina těch, již se na rozvoji kriminalistiky podíleli a podílejí, je více či méně spojena s vlastním výkonem kriminalisticko praktické činnosti.

Učebnice je vyústěním systematické práce vedoucího autorského kolektivu tohoto textu pro potřeby výuky studia technického znalectví a kriminalistické biomechaniky na Ústavu soudního inženýrství (ÚSI) a Ústavu mechaniky těles Fakulty strojního inženýrství

(ÚMT FS) VUT v Brně a Ústavu soudního inženýrství Žilinské univerzity (ÚSI ŽU) v Žilině, kde působí jako externí učitel od roku 1978. Předkládaný souhrnný systematický text se opírá o řadu skript z problematiky kriminalistiky, která autor vydal na těchto institucích za dobu svého působení. Do předkládaného učebního textu jsou zapracovány i výsledky mnohačetných diskusí spoluautorů i připomínky, jež vedoucí autorského kolektivu obdržel od recenzentů učebnice, studentů a doktorandů, vyšetřovací a znalecké komunity.

Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001, 746 s. ISBN 80-7204-194-0.